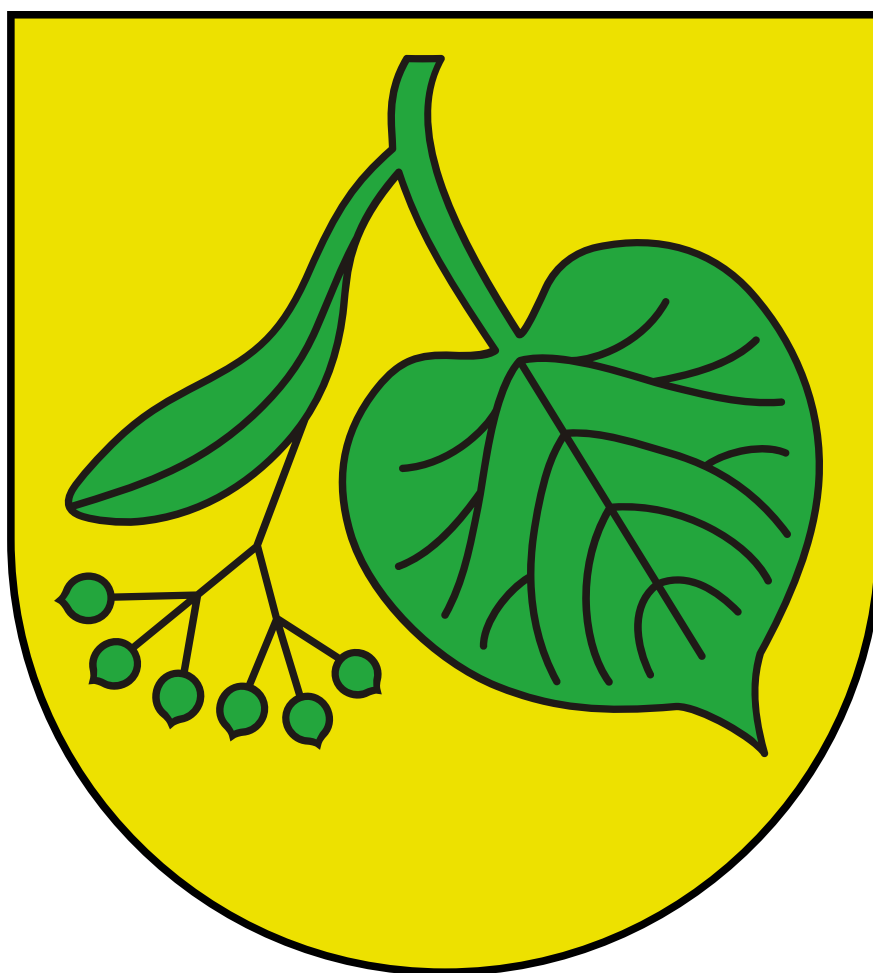

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY LIPKA NA LATA 2018-2021
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2022-2025**

Lipka , lipiec-październik 2018

Niniejsze opracowanie powstało dzięki
wsparciu finansowemu
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej
w Poznaniu

OPRACOWALI:

mgr Jan Komorowski

mgr Mateusz Kopeć

ADRES BIURA:

URBANIKA

ul. Wykopy 11a/2

60-001 Poznań

tel. 508-230-160

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

1.	WSTĘP	6
1.1.	CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	6
1.2.	OPIS PRZYJĘTEJ METODYKI	7
2.	CHARAKTERYSTYKA GMINY	7
2.1.	OBSZAR, POŁOŻENIE, GRANICE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY	7
2.2.	BUDOWA GEOLOGICZNA, UKSZTAŁTOWANIE I RZEŻBA TERENU	9
2.3.	WARUNKI KLIMATYCZNE	10
2.4.	DEMOGRAFIA	11
2.5.	INFRASTRUKTURA INŻYNIERYJNO-TECHNICZNA	12
2.5.1.	SIEĆ WODOCIĄGOWA	12
2.5.2.	SIEĆ KANALIZACYJNA	14
2.5.3.	SIEĆ GAZOWA	15
2.5.4.	SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA	15
2.5.5.	SIEĆ DROGOWA	15
3.	ZAŁOŻENIA PROGRAMU	17
3.1.	DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU. POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI	18
3.2.	STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020	19
3.3.	STRATEGIA „BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I ŚRODOWISKO”	21
3.4.	STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020”	22
3.5.	STRATEGIA ROZWOJU TRANSPORTU DO 2020 ROKU (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 ROKU)	23
3.6.	STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA NA LATA 2012–2020	23
3.7.	STRATEGIA „SPRAWNE PAŃSTWO 2020”	26
3.8.	STRATEGIA ROZWOJU SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 2022	27
3.9.	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010–2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE	27
3.10.	STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020	29
3.11.	STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 2020	29
3.12.	POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2030 ROKU	29
3.13.	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻŁOTOWSKIEGO NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020	31
3.14.	STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPKA NA LATA 2012-2020	32
3.15.	KRAJOWY PROGRAM OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH	33
4.	DZIAŁANIA SYSTEMOWE	34
4.1.	ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE	34
4.1.1.	CELE I STRATEGIA DZIAŁANIA	34
4.2.	EDUKACJA EKOLOGICZNA	35
4.2.1.	CELE I STRATEGIA DZIAŁANIA	39
4.3.	POWAŻNE AWARIE	40
4.3.1.	STAN AKTUALNY	40
4.3.2.	ZAGROŻENIA	40
4.3.3.	CELE I STRATEGIA DZIAŁANIA	41
5.	OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODY	41
5.1.	OCHRONA PRZYRODY	41
5.1.1.	STAN AKTUALNY	41
5.1.2.	ZAGROŻENIA	46
5.1.3.	CELE I STRATEGIA DZIAŁANIA	47
5.2.	LASY	48
5.2.1.	STAN AKTUALNY	48
5.2.2.	ZAGROŻENIA	48
5.2.3.	CELE I STRATEGIA DZIAŁANIA	49

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

5.3.	GLEBY	50
5.3.1.	STAN AKTUALNY	50
5.3.2.	ZAGROŻENIA	51
5.3.3.	SUROWCE NATURALNE ORAZ ICH EKSPLOATACJA	51
5.3.4.	CELE I STRATEGIA DZIAŁANIA	51
6.	POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA	52
6.1.	WODY	52
6.1.1.	STAN WYJŚCIOWY – WODY POWIERZCHNIOWE	52
6.1.2.	STAN WYJŚCIOWY – WODY PODZIEMNE	53
6.1.3.	CELE I STRATEGIA DZIAŁANIA	54
6.2.	OCHRONA POWIETRZA	56
6.2.1.	ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA	56
6.2.2.	JAKOŚĆ POWIETRZA	58
6.2.3.	ZAGROŻENIA	60
6.2.4.	CELE I STRATEGIA DZIAŁANIA	61
6.3.	HAŁAS	62
6.3.1.	STAN WYJŚCIOWY	62
6.3.2.	ŹRÓDŁA HAŁASU	63
6.3.3.	ZAGROŻENIA	66
6.3.4.	CELE I STRATEGIA DZIAŁANIA	66
6.4.	PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	67
6.4.1.	STAN WYJŚCIOWY	67
6.4.2.	CELE I STRATEGIA DZIAŁANIA	69
6.5.	GOSPODARKA ODPADAMI	70
6.5.1.	STAN WYJŚCIOWY	70
6.5.2.	ZAGROŻENIA	74
6.5.3.	CELE I STRATEGIA DZIAŁANIA	75
6.6.	ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	75
6.6.1.	STAN AKTUALNY	75
6.6.2.	BIOMASA I BIOGAZ	76
6.6.3.	ENERGIA WIATRU	77
6.6.4.	ENERGIA GEOTERMALNA	78
6.6.5.	ENERGIA SŁOŃCA	79
6.6.6.	ENERGIA CIEKÓW WÓD POWIERZCHNIOWYCH	81
6.6.7.	ZAGROŻENIA	81
6.6.8.	CELE I STRATEGIA DZIAŁANIA	82
7.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	83
8.	PLAN OPERACYJNY	103
8.1.	WPROWADZENIE	103
9.	UWARUNKOWANIA FINANSOWE	117
9.1.	POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH	117
9.1.1.	FUNDUSZE KRAJOWE	117
9.1.2.	FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ	120
10.	MONITORING I ANALIZA SWOT	123
10.1.	DZIAŁANIA POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA	128
10.2.	KONTROLA ORAZ DOKUMENTACJA REALIZACJI PROGRAMU	129

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	131
12. SPIS TABEL	135
13. SPIS RYSUNKÓW	135
14. SPIS ZDJĘĆ.....	136

Wykaz skrótów

BZT – biochemiczne zapotrzebowanie na tlen
ChZT – chemiczne zapotrzebowanie na tlen
GPR – Generalny Pomiar Ruchu
GUS – Główny Urząd Statystyczny
GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych
ISOK – Informatyczny System Osłony Kraju
JCW – jednolita część wód
JST – jednostka samorządu terytorialnego
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OZE – odnawialne źródła energii
PEM – pole elektromagnetyczne
PIG – Państwowy Instytut Geologiczny
PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
PSSE – Powiatowa Stacja Sanitaro – Epidemiologiczna
PSZOK – Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
RIPOK – Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców
RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SDRR – Średni Dobowy Ruch Roczny
UE – Unia Europejska
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WWA – wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
WZDW – Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich
WZMiUW – Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
ZDR – Zakład Dużego Ryzyka
ZZR – Zakład o zwiększonym ryzyku

1. Wstęp

1.1. Cel i zakres opracowania

Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie, jakim jest Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla Program Ochrony Środowiska, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć, jakie zostaną zrealizowane na terenie gminy do roku 2025.

1.2. Opis przyjętej metodyki

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2018 r., poz. 799 z późn. zm.)¹, a w szczególności:

Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Gminne Programy Ochrony Środowiska tworzone są w celu realizacji polityki ochrony środowiska na szczeblu gminnym

2. Charakterystyka gminy

2.1. Obszar, położenie, granice i podział administracyjny

Gmina Lipka położona jest w północno-wschodniej części powiatu złotowskiego na Pojezierzu Krajeńskim i graniczy:

- od południa z gminą Zakrzewo
- od zachodu z gminą Złotów i Okonek
- od północy z województwem pomorskim – powiat człuchowski
- od wschodu z województwem kujawsko-pomorskim – powiat sępoleński.

Gmina Lipka jest gminą wiejską i zajmuje 11,5% powierzchni powiatu złotowskiego.

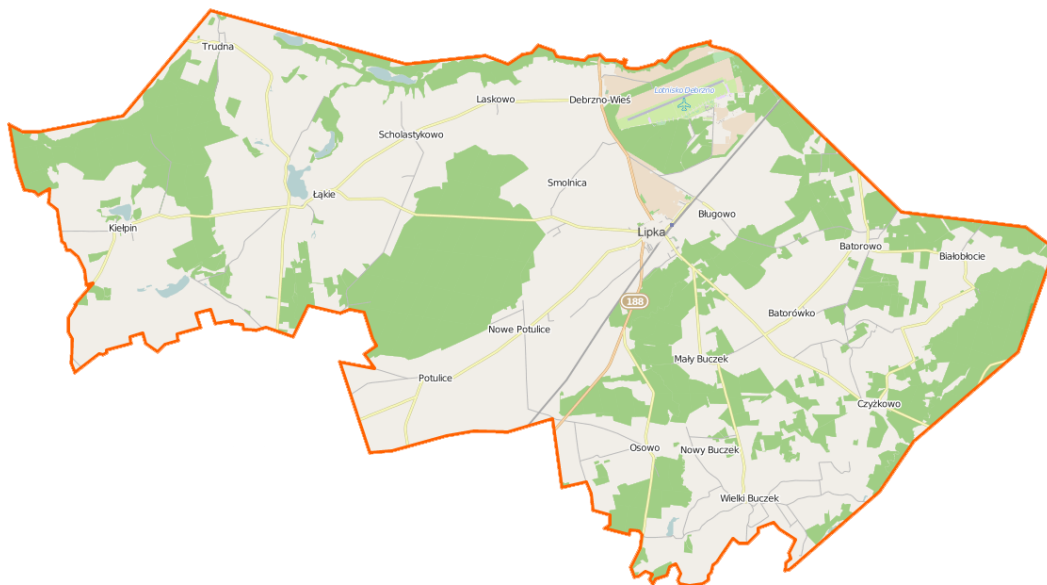
Najbardziej urozmaicona i atrakcyjna krajobrazowo jest zachodnia część gminy. Najwyższym punktem w gminie o rzędnej 168,1 m n.p.m. (Kiełpin - Jary) jest teren wysoczyzny morenowej, spiętrzony pagórkami moreny czołowej, pocięty rynnami jeziornymi i odpływami wód polodowcowych. Wysoczyzna morenowa opada stromo na północy ku rzece Debrzyńce. Gmina posiada znikomą ilość jezior.

---

¹ Z uwzględnieniem zapisów ustaw zmieniających, w tym Ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2017 r., poz. 519).

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Rysunek 1. Mapa gminy Lipka

źródło: www.wikipedia.pl

Rysunek 2. Położenie gminy Lipka w powiecie złotowskim

źródło: <http://www.osp.org.pl>

2.2. Budowa geologiczna, ukształtowanie i rzeźba terenu

Gmina Lipka posiada zróżnicowaną budowę geologiczną. Najgłębsze udokumentowane skały znajdują się 2-3 km poniżej powierzchni terenu i obejmują dewon, perm, trias. Dzięki wierceniom poszukiwawczym stwierdzono między innymi, że przez obszar gminy przebiega strefa brzegu platformy prekambryjskiej przechodzącej w bruzdę kujawską. Jest to brzeźna strefa występowania basenu o dogodnych warunkach płytkiego występowania osadów syluru, który jest perspektywiczny pod kątem poszukiwań węglowodorów w złożach niekonwencjonalnych.

Znacznie płycej, bo powyżej triasu nawiercone zostały utwory jury i kredy, które mają około 500 - 600 m miąższości. Na erozyjnym stropie kredy, zalegającym około 200 m ppt., zdeponowane zostały piaski oligocenu. Na nich spoczywają drobnoziarniste piaski kwarcowe z domieszkami węgl brunatnych, które spotykane są w wierceniach hydrogeologicznych na całym obszarze gminy (około 100 m ppt.). Ponad piaskami, w nielicznych otworach w północno-zachodniej części gminy, nawiercone zostały ility miocenijskie, zaliczane do ility poznańskich (Lipka). Iły te występują mogą występować wyspowo i nie stanowią ciągłej serii.

Na skutek zlodowaceń i późniejszego formowania się odpływu peryglacjalnego, osady czwartorzędowe uległy rozdzieleniu na czwartorzęd fluwio-glacialny (w wysoczyznowej części gminy) i czwartorzęd fluwialny (w części obejmującej płaty sandrowe). Profil czwartorzędowy wysoczyznowy reprezentują serie glin o miąższości do 60 metrów, piasków i glin o miąższości do 98 m (Trudna). Generalnie osady czwartorzędowe wysoczyznowe łącznie mają około 100 m miąższości. Na powierzchni terenu występują przeważnie gliny zwałowe do głębokości 40 – 50 m. Lokalnie, w centrum i na wschodzie gminy (na terenach leśnych) pojawiają się na powierzchni osady piaszczyste i żwirowe, związane z niewielką równiną sandrową. Odmiennie natomiast prezentuje się profil osadów czwartorzędowych na obszarze wschodnim sandru łobżonki. We wsi Wielki Buczek nawiercono 28 i 38 m piasków spoczywających bezpośrednio ility i glinach. Strefa sandrowa ma wyższe miąższości piasków i żwirów w stosunku do terenów wysoczyznowych oraz jednocześnie nie posiada glin w górnej części profilu czwartorzędowego.

Najmłodsze, holocenijskie osady, występują na terenie dolin i lokalnych zagłębień wytopiskowych. Są to przede wszystkim torfy, namuły organiczne oraz osady degradacji zboczy.

Torfy występują w dolinie Debrzynki w jej lokalnych rozszerzeniach (Graniczne Łęgi) oraz w zagłębieniach na wschód i zachód od wsi Stołuńsko i Potulice. Są to torfy

typu niskiego, turzcowo-mszyste, w spągu z widocznymi śladami nierozłożonych części roślin, o miąższości przekraczającej niekiedy 4 m. Niewielkie torfowiska występują na wysoczyźnie, jednak ich miąższość nie przekracza 1,5 m.

Namuły organiczne to osady mineralno-organiczne zalegające na dnie zagłębień na pozostałych powierzchniach obniżen terenowych wolnych od torfów. Niekiedy namuły sąsiadują bezpośrednio z torfami. Składają się one przede wszystkim z mułków i piasków przewarstwionych bogatym w substancję organiczną poziomem humusowym.

Osady denudacyjne pojawiają się na skutek wynoszenia materiału okruchowego ze zbocza. Stanowią one różnoziarnisty diaminton (deluwium), deponowany w dnach dolinek denudacyjnych, dolinek erozyjnych i u ich wylotów. Miąższości osadów deluwialnych w dolinie Debrzynki rzadko przekraczają kilka metrów. Strefa degradacji zbocza, w której następuje erozja materiału denudacyjnego, sięga średnio około 200 m od górnego załomu w głąb dna doliny.

2.3. Warunki klimatyczne

Gmina Lipka położona jest w regionie klimatycznym wielkich dolin w pomorskiej dzielnicy klimatycznej. Charakterystyka poszczególnych komponentów pogodowych oparta została o wyniki pomiarów na stacji w Chojnicach w wieloleciu 1951-1960 i 1980-1994.

Dni z przymrozkami jest w roku około 100-110, a z mrozem 35-40. Opady wynoszą średnio w ciągu roku od 450 do 550 mm przy utrzymującej się pokrywie śnieżnej przez około 50-70 dni, najdłużej na obszarach leśnych. Przeważają wiatry zachodnie, przynoszące zmianę aury, ale są one zazwyczaj słabe lub umiarkowane. Okres wegetacyjny trwa około 210-220 dni, od końca marca do pierwszych dni listopada. W okresie wegetacyjnym spada około 280-340 mm opadu. Mgły pojawiają się głównie na słabo przewietrzanych polanach śródleśnych, często podmokłych. Ich ilość waha się od 54 na otwartych przestrzeniach wysoczyzny do 36 w obszarze sandru. Zachmurzenie - zależne od typów pogody waha się w granicach 6,5-6,7, przy czym najmniejsze jest ono w czerwcu -5,8, największe w listopadzie -8,3. Średnia ilość dni pogodnych w roku wynosi 31,3. Dni pochmurnych jest natomiast 146,6. Warunki solarne są najkorzystniejsze w okresie letnim i wiosennym, kiedy liczba dni ze słońcem jest największa. Warunki te wiążą się ściśle z ekspozycją zboczy i na terenie gminy Lipka z uwagi na brak zboczy szczególnie pod tym względem uprzywilejowanych, kształtują się one przeciętne.

Na analizowanym obszarze przeważają wiatry z kierunku zachodniego, których jest ponad 50%. Wśród nich dominują wiatry południowo-zachodnie - 30,7% i

zachodnie 17,5%. Stosunkowo mało jest wiatrów północnych 5,0%. Generalnie są to wiatry o niewielkich prędkościach. W ciągu roku notuje się tylko 10-15 dni z wiatrem przekraczającym 10 m/sek. Duże obszary leśne w znacznym stopniu ograniczają prędkości wiatru.

Rejon gminy pozostaje pod wpływem wzmożonego opadu w rejonie Grabu Pomorskiego. Rejon pobliskich Chojnic charakteryzuje się średnimi wysokimi sumami opadów w Polsce. Zanotowane sumy wynoszą zaledwie 550 - 600 mm. Liczba dni z opadem w ciągu roku to 170-180 dni. Największe i najintensywniejsze opady notowane są latem. Tak niskie opady sprawiają że pojawia się niedobór wody, określany jako różnica między opadem a parowaniem. Na obszarze gminy jest on na poziomie 100 mm. Maksimum opadów przypada na miesiąc lipiec (70 mm), minimum występuje w lutym (20-26 mm).

2.4. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2017 roku gminę Lipka zamieszkiwało 5 601 mieszkańców, z czego 49,6% stanowiły kobiety, a 50,4% mężczyźni. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców zmalała o 0,2%. Średni wiek mieszkańców wynosił 38,5 lat i był nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Lipka zawarli w 2017 roku 35 małżeństw, co odpowiada 6,2 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,9 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

30,5% mieszkańców gminy Lipka było w 2017 roku stanu wolnego, 56,1% żyło w małżeństwie, 4,1% mieszkańców było rozwodzonych, a 8,2% to wdowy/wdowcy.

Gmina Lipka miała dodatni przyrost naturalny wynoszący 16. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 2,85 na 1000 mieszkańców gminy Lipka. W 2017 roku urodziło się 61 dzieci, w tym 49,2% dziewczynek i 50,8% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 435 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,13 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2016 roku 39,0% zgonów w gminie Lipka spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 28,0% zgonów w gminie Lipka były nowotwory, a 4,6% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności

gminy Lipka przypada 7.65 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

W 2016 roku zarejestrowano 64 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 59 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Lipka 5.

63,1% mieszkańców gminy Lipka jest w wieku produkcyjnym, 20,1% w wieku przedprodukcyjnym, a 16,8% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

2.5. Infrastruktura inżynieryjno-techniczna

2.5.1. Sieć wodociągowa

Według danych GUS na rok 2016 długość sieci wodociągowej na terenie gminy Lipka wynosi 83,4 km. Liczba przyłączy wodociągowych na terenie gminy to 850 (5053 osób korzystających). Na terenie gminy Lipka 90,1 % ludności korzysta z wodociągów komunalnych.

Wszystkie zwodociągowane wsie w gminie zasilane są w wodę z indywidualnych źródeł lokalnych należących do gminy, a eksploatowanych i zarządzanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej LIPKA sp. z o.o. w Lipce, oraz niektóre lokalne ujęcia będące we władaniu właścicieli gospodarstw.

Ujęcia indywidualne to ujęcia dla miejscowości: Lipka, Lipka (osiedle Winiarnia), z omawianego ujęcia zaopatrywane są wsie: Potulice Nowe, Potulice, Debrzno Wieś, Łąkie, Trudna, Huta, Wielki Buczek, Batorowo, Białobłocie, Kiełpin.

Lipka

W skład ujęcia wchodzi dwie studnie o zatwierdzonych zasobach z utworów czwartorzędowych w ilości 34,0 m³/h. Studnie o głębokości 85,0 m i 87,0 m posiadają o wiele większe możliwości eksploatacyjne, które kształtują się na poziomie 96,0 m³/h. Poza tym ujęcie posiada stację uzdatniania wody, w skład której wchodzi dwa odzłaziacze i dwa odmanganiacze oraz zbiornik wyrównawczy. Taki stan ujęcia wody jest wystarczający dla rozbudowy miejscowości oraz przyłączonych pobliskich miejscowości, takich jak: Nowy Buczek, Smolnica i Bługowo. Lipka posiada starą sieć wodociągową, częściowo azbestocementową, którą należy wymienić ze względu na szkodliwość tego materiału dla zdrowia.

Lipka (osiedle Winiarnia)

W skład ujęcia wody wchodzi dwie studnie o głębokości 89,0 m i 98,0 m, o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 44,0 m³/h oraz stacja uzdatniania i odstojnik wód popłucznych. Z omawianego ujęcia zaopatrywane są wsie: Potulice Nowe i Potulice oraz część Lipki w kierunku Potulic.

Debrzno Wieś

W skład istniejącego ujęcia wody wchodzi dwie studnie o głębokości 114,0 m i 81,0 m o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w kat. „B” w ilości 29,0m³/h. Stacja uzdatniania wody, w skład której wchodzi odżelaziacz, odstojnik wód popłucznych oraz zbiornik retencyjny. Wodociąg zaopatruje mieszkańców Debrzna Wieś oraz Laskowa.

Łąkie

Ujęcie wody, w skład którego wchodzi studnia wiercona o głębokości 84,0 m o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w kategorii „B” w wysokości 30,0 m³/h. Stacja uzdatniania zlokalizowana jest w podziemiu budynku, co uniemożliwia rozbudowę ujęcia.

Trudna

W skład ujęcia wchodzi jedna studnia wiercona o głębokości 98,0 m, posiadająca pozwolenie wodnoprawne na pobór wody w ilości 1 m³/h. Warstwa czwartorzędowa, z której studnia ujmuje wodę, posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w kat. „B” w ilości 16,5 m³/h. Na terenie ujęcia zlokalizowana jest stacja uzdatniania wody w budynku wolnostojącym.

Huta (kolonia wsi Łąkie)

Miejscowość posiada ujęcie wody, w skład którego wchodzi studnia ujmująca wody piętra czwartorzędowego, o zatwierdzonych zasobach w kat „B” w ilości 7,2 m³/h. Jest to stare ujęcie z roku 1972 przeznaczone do likwidacji.

Wielki Buczek

W skład ujęcia wchodzi dwie studnie o głębokości 48,5 m i 49,00 m, ujmujące wody piętra czwartorzędowego o zatwierdzonych zasobach 2,25 m³/h.

Batorowo

W tej miejscowości zlokalizowane jest ujęcie wody dla wodociągu grupowego obsługującego wsie: Batorowo, Batorówko, Czyżkowo. W skład ujęcia wchodzi jedna studnia wiercona o głębokości 77 m, która posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 25,0 m³/h z utworów czwartorzędowych oraz stację uzdatniania wody, odstojnik wód popłucznych i zbiornik wyrównawczy.

Białobłocie

Ujęcie wody tylko na potrzeby wsi Białobłocie, w jego skład wchodzi jedna studnia wiercona o głębokości 67,7 m. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości

26,5 m³/h. Ujęcie jest dość wyeksploatowane, studnia została wybudowana w 1971 roku, co sugeruje konieczność przebudowy systemu zaopatrywania w wodę.

Kiełpin

W skład ujęcia wchodzi jedna studnia wiercona o głębokości 92,0 m, posiadająca pozwolenie wodnoprawne na pobór wody w ilości 1 m³/h. Warstwa czwartorzędowa, z której studnia ujmuje wodę, posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w kat. „B” w ilości 18,5 m³/h. Na terenie ujęcia zlokalizowana jest stacja uzdatniania wody w budynku wolnostojącym.

Większość mieszkańców wsi w gminie Lipka zaopatrywanych jest w wodę pitną z centralnych ujęć wody, w których woda jest w dostatecznym stopniu uzdatniana, a następnie za pośrednictwem sieci wodociągowej rozprowadzona do odbiorców. Niektóre z ujęć wybudowane były w latach 70-tych i są wyeksploatowane, dlatego należy przeprowadzić rozbudowę istniejących ujęć wody, jak również sieci wodociągowej.

Tabela 1. Zużycie wody w gminie Lipka

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku	Jedn. miary	2017
Ogółem	dam ³	1038
ogółem w hm ³	hm ³	0,2
eksploatacja sieci wodociągowej	dam ³	147,9
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	dam ³	138,7
zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	38,3

źródło: GUS

2.5.2. Sieć kanalizacyjna

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Lipka wynosi 32,8 km, przy czym korzysta z niej 2235 osób. Z kanalizacji na terenie gminy Lipka korzysta 39,8% mieszkańców. Skanalizowane są miejscowości Lipka, Osiedle Winiarnia, Bługowo, Łąkie, Scholastykowo i Debrzna Wieś.

Ścieki przesyłane są infrastrukturą kanalizacyjną do mechaniczno – biologicznej oczyszczalni zlokalizowanej w Debrznie Wsi wybudowanej i modernizowanej wspólnie z miastem i gminą Debrzno. Maksymalna wydajność oczyszczalni wynosi 1 644 m³/d, a średnia moc przerobów 1370 m³/d. Budowa oczyszczalni w 75 % została sfinansowana ze środków unijnych pochodzących z funduszu Województwa

Pomorskiego. Dodatkowo przyznany został kredyt z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który częściowo jest umarzalny.

Mieszkańcy gminy mają możliwość otrzymania dofinansowania przy zakupie przydomowych oczyszczalni ścieków. Wynika to z Uchwały nr II/13/14 Gminy Lipka z dnia 17 grudnia 2014 roku w sprawie zasad i trybu udzielania dotacji celowej na dofinansowanie kosztów inwestycji służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz sposobu jej rozliczania.

Należy położyć szczególny nacisk na kontrolę właściwego opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz prawidłowej eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków.

2.5.3. Sieć gazowa

Na terenie gminy Lipka nie istnieje sieć gazowa. Ludność ma jedynie możliwość korzystania z gazu butlowego propan-butan poprzez punkty dystrybucji zlokalizowane na terenie gminy. Planowana jest budowa SRP (stacji redukcyjno-pomiarowej) I stopnia w Lipce oraz gazociągu wysokiego ciśnienia.

2.5.4. Sieć elektroenergetyczna

Wszyscy mieszkańcy gminy Lipka mają możliwość korzystania z doprowadzonej do domów sieci elektrycznej.

Cała gmina jest zelektryfikowana, obsługiwana przez ENEA Operator Sp. z o.o. w Poznaniu. Energia elektryczna dostarczana jest liniami 110 kV z GPZ Krzewina (wyprowadzenie z sieci krajowej) do GPZ w Złotowie, skąd liniami przesyłowymi 15 kV do stacji transformatorowych w poszczególnych miejscowościach, a następnie liniami napowietrznymi lub kablowymi 0,4 kV energia dostarczona jest do odbiorców. Teren gminy nie jest zaopatrywany w energię elektryczną liniami 110 kV.

We wsi Wielki Buczek na rzece Stołuni funkcjonuje elektrownia wodna.

2.5.5. Sieć drogowa

Poprzez obszar gminy Lipka przebiegają następujące drogi:

- droga wojewódzka nr 188 relacji Piła – Człuchów
- drogi powiatowe
- drogi gminne

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Drogi powiatowe na terenie gminy są w przeważającej większości utwardzone i w dobrym stanie, co ilustruje poniższe zdjęcie. Wiele z nich pozostaje wciąż w stanie niezadawalającym. Obszar Gminy przecinają również szlaki wodne (atrakcyjna

turystycznie rzeka Gwda) i kolejowe (relacja Lipka – Piła, Lipka- Chojnice), co sprzyja rozwojowi turystyki.

Zdjęcie 1. Droga wojewódzka nr 188

Źródło: GoogleMaps.com

Zdjęcie 2. Droga powiatowa relacji Łąkie - Lipka

Źródło: GoogleMaps.com

3. Założenia programu

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 zgodny jest z dokumentami wyższego szczebla, tj. dokumentami krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi.

Uwarunkowania wspólnotowe

Program Ochrony Środowiska powinien być tworzony w oparciu o politykę ochrony środowiska Unii Europejskiej oraz politykę ekologiczną państwa. Najważniejsze przepisy międzynarodowe dotyczące tego zagadnienia zostały już ujęte w polskim prawie, pod postacią ustaw i rozporządzeń, regulujących prawne aspekty ochrony środowiska.

Podstawę Wspólnotowej Polityki Ochrony Środowiska stanowi VII Program Działań na Rzecz Ochrony Środowiska (7th European Action Plan, w skrócie EAP). Wskazuje on na konieczność zastosowania strategicznego podejścia do problemów środowiskowych. Takie podejście powinno wykorzystywać różne środki oraz instrumenty, aby regulować działania podejmowane przez przedsiębiorców, konsumentów, polityków i obywateli.

Plan wyznacza pięć priorytetowych kierunków działań strategicznych:

- poprawę wdrażania istniejącego prawodawstwa,
- uwzględnianie zagadnień dotyczących środowiska w innych politykach,
- współpracę z rynkami,

- angażowanie obywateli i zmienianie ich zachowania,
- uwzględnianie zagadnień dotyczących środowiska w decyzjach w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Zgodność celów, zawartych w VI Europejskim Programie Działań na Rzecz Ochrony Środowiska, została osiągnięta poprzez ich szczegółową analizę oraz dopasowanie do lokalnych potrzeb Gminy.

3.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

1. Cel 7: „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”:

- a) Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- b) Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- c) Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- d) Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
- e) Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- f) Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

2. Cel 8: „Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”:

- a) Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
- b) Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,

- c) Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- d) Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.

3. Cel 9: „Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski”:

- a) Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Program ochrony środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest zbieżny z celami Długookresowej strategii kraju szczególnie w zakresie celu 8 tj. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

3.2. Strategia Rozwoju Kraju 2020

1. Obszar strategiczny I Sprawne i efektywne państwo:

- a) Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem:
  - Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5 – Zapewnienie ładu przestrzennego,
- b) Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela:
  - Priorytetowy kierunek interwencji I.3.3. – Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela,

2. Obszar strategiczny II Konkurencyjna gospodarka

- a) Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. – Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego,
- b) Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych

- Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2. – Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych,
- c) Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. – Racjonalne gospodarowanie zasobami,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. – Poprawa efektywności energetycznej,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. – Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. – Poprawa stanu środowiska,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. – Adaptacja do zmian klimatu,
- d) Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. – Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. – Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. – Udrożnienie obszarów miejskich,

3. Obszar strategiczny III Spójność społeczna i terytorialna

- a) Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
    - Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. – Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
  - b) Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
    - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. – Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,
    - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.2. – Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,
    - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. – Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,
    - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. – Zwiększenie spójności terytorialnej
-

Program ochrony środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest zbieżny z celami Strategii rozwoju kraju szczególnie w zakresie obszaru strategiczny III Spójność społeczna i terytorialna.

3.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

1. Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- a) Kierunek interwencji 1.1. – Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- b) Kierunek interwencji 1.2. – Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
- c) Kierunek interwencji 1.3. – Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
- d) Kierunek interwencji 1.4. – Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,

2. Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- a) Kierunek interwencji 2.1. – Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
- b) Kierunek interwencji 2.2. – Poprawa efektywności energetycznej,
- c) Kierunek interwencji 2.6. – Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- d) Kierunek interwencji 2.7. – Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- e) Kierunek interwencji 2.8. – Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,

3. Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- a) Kierunek interwencji 3.1. – Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- b) Kierunek interwencji 3.2. – Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- c) Kierunek interwencji 3.3. – Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- d) Kierunek interwencji 3.4. – Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,

- e) Kierunek interwencji 3.5. – Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,

---

Program ochrony środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest zbieżny z celami Strategii „Bezpieczeństwo energetyczne i Środowisko” szczególnie w zakresie celu 3 Poprawa stanu środowiska.

3.4. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

1. Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

- a) Kierunek działań 1.2. – Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych
- Działanie 1.2.3. – Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
  - Działanie 1.2.4. – Wspieranie różnych form innowacji,
  - Działanie 1.2.5. – Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
- b) Kierunek działań 1.3. – Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki
- Działanie 1.3.2. – Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,

2. Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

- a) Kierunek działań 3.1. – Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,
- Działanie 3.1.1. – Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
  - Działanie 3.1.2. – Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,

- Działanie 3.1.3. – Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
- Działanie 3.1.4. – Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,
- b) Kierunek działań 3.2. – Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia
- Działanie 3.2.1. – Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
- Działanie 3.2.2. – Stosowanie zasad zrównoważonej architektury

---

Program ochrony środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest zbieżny z celami Strategią innowacyjności i efektywności „Dynamiczna Polska 2020” szczególnie w zakresie celu 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców, Kierunek działań 3.1. – Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki.

3.5. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

1. Cel strategiczny 1. - Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego

- a) Cel szczegółowy 1. – Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
- b) Cel szczegółowy 4. – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Program ochrony środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest zbieżny z celami Strategii rozwoju transportu do 2020 roku szczególnie w zakresie celu szczegółowego 4: Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

3.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020

1. Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej

- a) Priorytet 2.1. – Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich
- Kierunek interwencji 2.1.1. – Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
  - Kierunek interwencji 2.1.2. – Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
  - Kierunek interwencji 2.1.3. – Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
  - Kierunek interwencji 2.1.4. – Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
  - Kierunek interwencji 2.1.5. – Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
  - Kierunek interwencji 2.1.6. – Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,
  - Priorytet 2.2. – Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich
  - Kierunek interwencji 2.2.1. – Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,
  - Kierunek interwencji 2.2.2. – Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,
  - Kierunek interwencji 2.2.3. – Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,
- b) Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich
- Kierunek interwencji 2.5.1. – Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,

2. Cel szczegółowy 3: Bezpieczeństwo żywnościowe

- a) Priorytet 3.2. – Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych
- Kierunek interwencji 3.2.2. – Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,

b) Priorytet 3.4. – Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia

- Kierunek interwencji 3.4.3. – Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,

3. Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

a) Priorytet 5.1. – Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich

- Kierunek interwencji 5.1.1. – Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
- Kierunek interwencji 5.1.2. – Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
- Kierunek interwencji 5.1.3. – Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
- Kierunek interwencji 5.1.4. – Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
- Kierunek interwencji 5.1.5. – Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,

b) Priorytet 5.2.- Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego

- Kierunek interwencji 5.2.1. – Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,
- Kierunek interwencji 5.2.2. – Właściwe planowanie przestrzenne,
- Kierunek interwencji 5.2.3. – Racjonalna gospodarka gruntami,

c) Priorytet 5.3. – Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)

- Kierunek interwencji 5.3.1. – Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu,
- Kierunek interwencji 5.3.2. – Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym,
- Kierunek interwencji 5.3.3. – Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomase wytwarzanej w rolnictwie,
- Kierunek interwencji 5.3.4. – Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu,

- Kierunek interwencji 5.3.5. – Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych.

Program ochrony środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest zbieżny z celami Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020 szczególnie w zakresie celu szczegółowego 5: ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

3.7. Strategia „Sprawne Państwo 2020”

1. Cel 3: Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych

- a) Kierunek interwencji 3.2. – Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju
  - Przedsięwzięcie 3.2.1. – Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,
  - Przedsięwzięcie 3.2.2. – Zapewnienie ładu przestrzennego,
  - Przedsięwzięcie 3.2.3. – Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych,

2. Cel 5: Efektywne świadczenie usług publicznych

- a) Kierunek interwencji 5.2. – Ochrona praw i interesów konsumentów
  - Przedsięwzięcie 5.2.3. – Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw,
- b) Kierunek interwencji 5.5. – Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych
  - Przedsięwzięcie 5.5.2. – Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi,

3. Cel 7: Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego

- a) Kierunek interwencji 7.5. – Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego
  - Przedsięwzięcie 7.5.1. – Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

Program ochrony środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest zbieżny z celami Strategii Sprawne Państwo

2020 szczególnie w zakresie celu 3: Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych.

3.8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

1. Cel 3: Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego

- a) Priorytet 3.1. – Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej
- Kierunek interwencji 3.1.3. – Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,

2. Cel 4: Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa

- a) Priorytet 4.1. – Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego
- Kierunek interwencji 4.1.1. – Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obroną,
  - Kierunek interwencji 4.1.2. – Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,
  - Kierunek interwencji 4.1.3. – Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,
  - Kierunek interwencji 4.1.4. – Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

Program ochrony środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest zbieżny z celami Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej szczególnie w zakresie celu 4: Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa, kierunek interwencji 4.1.4. – Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

3.9. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

1. Cel 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów

- a) Kierunek działań 1.1. – Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych
- Działanie 1.1.1. – Warszawa – stolica państwa,
  - Działanie 1.1.2. – Pozostałe ośrodki wojewódzkie,
- b) Kierunek działań 1.2. – Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
- Działanie 1.2.1. – Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów,
  - Działanie 1.2.2. – Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych,
  - Działanie 1.2.3. – Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich,
- Kierunek działań 1.3. – Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne
- Działanie 1.3.5. – Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne,
  - Działanie 1.3.6. – Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego

2. Cel 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych

- a) Kierunek działań 2.2. – Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
- Działanie 2.2.3. – Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych,
  - Działanie 2.2.4. – Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,
- b) Kierunek działań 2.3. – Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
- c) Kierunek działań 2.4. – Przewyciężanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE,
- d) Kierunek działań 2.5. – Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności,

---

Program ochrony środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest zbieżny z celami Strategii rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie szczególnie w zakresie celu 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych, kierunek działań 2.2. – Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym

poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.

3.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

1. Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej

- a) Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.
-

Program ochrony środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest zbieżny z celami Strategii rozwoju kapitału ludzkiego 2020 szczególnie w zakresie promocji edukacji prośrodowiskowej.

3.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

1. Cel szczegółowy 4: Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

- a) Priorytet Strategii 4.1. – Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej
    - Kierunek działań 4.1.2. – Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu,
-

Program ochrony środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest zbieżny z celami Strategii rozwoju kapitału społecznego 2020 szczególnie w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

3.12. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej

- a) Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,

- b) Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,

2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii

- a) Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,

3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła

- a) Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,

4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej

- a) Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych,

5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw

- a) Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
- b) Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- c) Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- d) Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,

- e) Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,

6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii

- a) Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,

7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko

- a) Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- b) Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- c) Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- d) Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- e) Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Program ochrony środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest zbieżny z celami Polityki energetycznej Polski do 2030 roku szczególnie w zakresie rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw.

3.13. Program Ochrony Środowiska dla powiatu złotowskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017 – 2020

Głównymi celami strategicznymi dla powiatu złotowskiego, w nawiązaniu do prowadzonej obecnie polityki zrównoważonego rozwoju (obowiązującego dotąd Programu Ochrony Środowiska) są następujące kierunki:

1. Cel ekologiczny: modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno – ściekowej dla zapewnienia lepszej ochrony środowiska oraz poprawy warunków życia mieszkańców.

2. Cel ekologiczny: zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody.
3. Cel ekologiczny: ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych.
4. Cel ekologiczny: zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią.
5. Cel ekologiczny: utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów gazów i odorów.
6. Cel ekologiczny: zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska.
7. Cel ekologiczny: ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym.
8. Cel ekologiczny: racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych.
9. Cel ekologiczny: upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej.
10. Cel ekologiczny: minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego.
11. Cel ekologiczny: racjonalny i systemowy rozwój gospodarki odpadami.

3.14. Strategia Rozwoju Gminy Lipka na lata 2012-2020

W Strategii Rozwoju Gminy Lipka na lata 2012-2020 zawarty jest Priorytet 3: Ochrona środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego. Należą do niego następujące cele i zadania:

- **Cel szczegółowy 1: Ochrona przyrody i środowiska naturalnego, zadania:**
  1. Opracowanie inwentaryzacji form ochrony przyrody
  2. Waloryzacja przyrodnicza

3. Edukacja społeczeństwa (www, foldery, tablice informacyjne, konkursy)
4. Ochrona i zagospodarowanie cieków wodnych na obszarze gminy Lipka

Pozostałe priorytety zawarte w ww. Strategii dotyczą rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej oraz aktywizacji mieszkańców.

3.15. Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych

Zgodnie z postanowieniami Traktatu akcesyjnego Polski do Unii Europejskiej (Aneks XII) wymagania dotyczące systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych wynikające z dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych nie obowiązywały w Polsce w pełni do dnia 31 grudnia 2015 r.

Polska wdraża wymagania ww. dyrektywę zgodnie z następującymi celami pośrednimi:

- do 31 grudnia 2005 r. zgodność z dyrektywą 91/271/EWG powinna być osiągnięta w 674 aglomeracjach, z których ładunek zanieczyszczeń biodegradowalnych stanowi 69 % całkowitego ładunku zanieczyszczeń tego typu pochodzącego z aglomeracji,
- do 31 grudnia 2010 r. zgodność z dyrektywą 91/271/EWG powinna być osiągnięta w 1069 aglomeracjach, z których ładunek zanieczyszczeń biodegradowalnych stanowi 86 % całkowitego ładunku zanieczyszczeń tego typu pochodzącego z aglomeracji,
- do 31 grudnia 2013 r. zgodność z dyrektywą 91/271/EWG powinna być osiągnięta w 1165 aglomeracjach, z których ładunek zanieczyszczeń biodegradowalnych stanowi 91 % całkowitego ładunku zanieczyszczeń tego typu pochodzącego z aglomeracji.

Dodatkowo Traktat akcesyjny określa wymogi ustanowione dla ścieków przemysłowych ulegających biodegradacji, których Polska nie miała obowiązku stosować do dnia 31 grudnia 2010 roku.

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG jest Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych. Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie

oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

4. Działania systemowe

4.1. Zarządzanie środowiskowe

Obecnie każda nowoczesnie funkcjonująca gmina powinna skutecznie zarządzać środowiskiem, wdrażając kompleksowy system planowania i wykonywania działań zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju, które skierowane byłyby na racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska, ich ochronę oraz odnowienie.

Podstawowym elementem funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem powinien być Program Ochrony Środowiska, który uwzględnia m.in.:

- zasady ochrony środowiska określone przepisami,
- perspektywiczne cele w zakresie ochrony środowiska,
- monitoring osiągniętych efektów.

Skuteczne zarządzanie środowiskowe musi być oparte na właściwym przygotowaniu merytorycznym oraz koordynowaniu działań, które zazwyczaj mają charakter wielokierunkowy. Taki stan rzeczy sprawia, że niezbędny w gminie jest sprawny przepływ informacji, oparty o sporządzane raporty. W tym celu zaleca się wyznaczenie osób, których zadaniem byłoby monitorowanie co dwa lata Programu oraz zdawanie przed Radą Miejską sprawozdania z przebiegu jego realizacji.

Zapisy niniejszego Programu Ochrony Środowiska powinny być bazą dla wprowadzania przez Gminę Lipka rzeczywistego, sprawnego systemu zarządzania środowiskiem oraz koordynowania działań.

4.1.1. Cele i strategia działania

Tabela 2. Cel średniookresowy do roku 2025 – opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu zarządzania środowiskowego

OPRACOWANIE I WDROŻENIE KOMPLEKSOWEGO SYSTEMU ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO NA TERENIE GMINY LIPKA
--

Strategia działań:

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Sporządzenie raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska.	gmina Lipka
2.	Opracowanie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska.	gmina Lipka

4.2. Edukacja ekologiczna

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów Programu Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Edukacja ekologiczna na terenie gminy Lipka powinna być realizowana zgodnie z Narodowym Programem Edukacji Ekologicznej.

Narodowy Program Edukacji Ekologicznej

Początki edukacji ekologicznej sięgają 1992 roku, kiedy to miał miejsce Szczyt Ziemi w Rio de Janeiro. Wówczas powstał dokument Globalny Program Działań czyli tzw. Agenda 21, z którego wynika światowy nakaz powszechnej edukacji ekologicznej.

Stwierdzono w nim, że władze lokalne 179 państw, które podpisały dokument z Rio de Janeiro, powinny przeprowadzić konsultację ze swoimi obywatelami i sporządzić lokalną Agendę 21 dla własnych społeczności.

W skali naszego kraju taki dokument to Polityka Ekologiczna Państwa przyjęta przez Sejm w 1992 roku. Natomiast Polska Strategia Edukacji Ekologicznej jest rozwinięciem zadań dotyczących edukacji ekologicznej wyznaczonych w Polityce Ekologicznej Państwa i została opracowana przez samodzielny zespół ds. Edukacji Ekologicznej w Ministerstwie Środowiska.

Zgodnie z zapisami art. 5 Konstytucji RP, uchwalonej w 1997 roku, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Narodowy Program Edukacji Ekologicznej” (NPEE), będący rozwinięciem i konkretyzacją zapisów Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej (NSEE), jest pierwszym dokumentem z zakresu tej problematyki, określającym podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację, możliwości i źródła finansowania, a także harmonogram ich wdrażania. Dokument ten, z uwagi na swoje

przesłanie, sposób tworzenia i konstrukcję powinien stać się swoistą polską AGENDĄ 21.

Doświadczenia gromadzone zarówno w trakcie prac nad NSEE, jak i w procesie tworzenia tego dokumentu wskazują, że różnorodne przedsięwzięcia określane mianem edukacji ekologicznej, bardzo popularne w wielu kręgach, często nie noszą znamion działań o charakterze systemowym o jasno sformułowanych celach i z poprawnie opisaną procedurą ewaluacyjną.

Ten dokument powinien stać się podstawą tworzenia systemu edukacji ekologicznej (EE) realizującej cele pożądane społecznie. Winien on eliminować działania pozorne i mało efektywne, czerpiąc inspiracje z życia społeczeństwa pragnącego zachować zdrowe środowisko oraz jego walory dla przyszłych pokoleń zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Główne cele Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej to:

- 1) Wdrożenie zaleceń Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania Państwa oraz integracji z Unią Europejską;
- 2) Stworzenie mechanizmów pozwalających sprostać wyzwaniom związanym z wdrażaniem idei i zasad rozwoju zrównoważonego, pozwalających kształtować świadomość ekologiczną w warunkach demokratyzacji życia społecznego i wzrastającej roli komunikacji społecznej;
- 3) Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści, wskazanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych, uporządkowanie przepływu informacji i decyzji wykorzystując najlepsze krajowe i zagraniczne doświadczenia.

Cele operacyjne Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej:

- 1) Dokonanie kompleksowej, empirycznej diagnozy funkcjonowania edukacji ekologicznej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem jej źródeł, priorytetów i stosowanych w niej metod i procedur wdrożenia;
- 2) Dostarczenie informacji o optymalnym systemie edukacji ekologicznej w kraju i o warunkach dochodzenia do takiego systemu;
- 3) Wypełnienie zobowiązań wynikających z sygnowanych przez RP porozumień międzynarodowych;

- 4) Inspirowanie potencjalnych podmiotów do tworzenia branżowych, resortowych, regionalnych, lokalnych, instytucjonalnych oraz innych programów edukacji ekologicznej;
- 5) Stworzenie jednolitego dokumentu pozwalającego monitorować rozwój edukacji ekologicznej w Polsce w kontekście oczekiwań społecznych i możliwości realizacyjnych.

Program nauczania

Przedszkola – w programie nauczania przedszkolnego treści ekologiczne zawarte są w części haseł dotyczących środowiska, pór roku i towarzyszących im przemian w przyrodzie. Od świadomości ekologicznej nauczyciela przedszkola zależy jak dalece potrafi program nauczania w przedszkolu nasycić treściami ekologicznymi, co potrafi przekazać uczniom w trakcie zabaw, spacerów czy zajęć plastycznych.

Szkoła podstawowa i szkoły średnie – edukacja ekologiczna w szkołach podstawowych prowadzona jest na przyrodzie lub na innych przedmiotach w postaci ścieżki edukacyjnej.

Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- 1) Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.
- 2) Budzenie szacunku do przyrody.
- 3) Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
- 4) Zdobywanie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu.
- 5) Poznanie współzależności człowieka i środowiska.
- 6) Wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko.
- 7) Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

Ścieżka edukacyjna:

Program ścieżki edukacyjnej łączy ogólne treści niezbędne w edukacji ekologicznej w szkołach średnich. Tymi koniecznymi treściami są:

- 1) Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, biosferze, hydrosferze i litosferze.
- 2) Różnorodność biologiczna (gatunkowa, genetyczna, ekosystemów) – znaczenie jej ochrony.
- 3) Żywność – oddziaływanie produkcji żywności na środowisko.

- 4) Zagrożenia dla środowiska wynikające z produkcji i transportu energii; energetyka jądrowa – bezpieczeństwo i składowanie odpadów.

Program ten uszczegóławia powyższe treści, a w kilku miejscach wykracza poza nie. Dotyczy to szczególnie tych treści, które mają nawiązywać do własnego doświadczenia dziecka i jego znajomości najbliższej okolicy oraz regionu. Program koncentruje się wokół:

- 1) Zagadnień zmienności w środowisku: naturalnej jako tła porównawczego oraz zależnej od działalności człowieka w środowisku.
- 2) Najważniejszych problemów ekologicznych współczesnego świata.
- 3) Sposobów gospodarowania w miejscu swojego zamieszkania.
- 4) Wartości, jaką stanowi różnorodność biologiczna.

W realizacji programu tak w szkole podstawowej jak i w szkołach średnich ważne jest:

- 1) Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie.
- 2) Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.
- 3) Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach.
- 4) Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków.
- 5) Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji.
- 6) Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian.
- 7) Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych.
- 8) Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami.
- 9) Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

Hasła te poparte są analizą materiałów źródłowych dotyczących aktualnych problemów ochrony środowiska – parków narodowych, rezerwatów przyrody, roślin i zwierząt chronionych, oraz wpływem zanieczyszczeń środowiska na zdrowie człowieka. Mieszkańcy gminy Lipka mogą także brać udział w akcja ekologicznych organizowanych przez jednostki administracyjne oraz szkoły. Można do nich zaliczyć:

- Akcja „Sprzątanie świata”,
- Obchody „Dnia Ziemi”,

- Pikniki ekologiczne.

4.2.1. Cele i strategia działania

Tabela 3. Cel średniookresowy do roku 2025 - podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców

PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY LIPKA

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie szkodliwości spalania odpadów oraz węgla o słabej kaloryczności i wysokiej zawartości siarki w przydomowych kotłowniach.	gmina Lipka
2.	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych.	gmina Lipka, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy zajmujący się zbiórką odpadów komunalnych
3.	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie odnawialnych źródeł energii.	gmina Lipka
4.	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie ochrony przyrody.	gmina Lipka, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Lasy Państwowe
5.	Prowadzenie szkoleń z zakresu dobrych praktyk rolniczych oraz upraw ekologicznych.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
6.	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie racjonalnej gospodarki nawozami.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Wielkopolski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i

4.3. Poważne awarie

4.3.1. Stan aktualny

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz.799 z późn. zm) mówiąc o:

- a) „poważnej awarii – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

- 1) pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
- 2) awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;
- 3) awarie budowli hydrotechnicznych, powodująca zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
- 4) Klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Na terenie gminy Lipka nie występują zakłady o dużym ani o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

Należy zaznaczyć, iż zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu substancji niebezpiecznych. Przez teren gminy Lipka przebiega m.in. droga wojewódzka nr 188. Należy pamiętać także o tym, iż paliwa płynne przewożone są praktycznie po wszystkich drogach, gdzie występują stacje paliw płynnych.

4.3.2. Zagrożenia

Na terenie gminy Lipka nie występują ZZR (zakłady zwiększonego ryzyka)² oraz ZDR³ (zakłady o dużym ryzyku), jednakże przez jej obszar przebiegają trakty komunikacyjne, po których transportowane są substancje niebezpieczne. Może to generować zagrożenia wystąpienia poważnej awarii.

4.3.3. Cele i strategia działania

Tabela 4. Cel średniookresowy do roku 2025 - ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

OGRANICZENIE RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII PRZEMYSŁOWYCH ORAZ MINIMALIZACJA ICH SKUTKÓW

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Prowadzenie rejestru zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR).	Wojewódzka Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu

5. Ochrona zasobów przyrody

5.1. Ochrona przyrody

5.1.1. Stan aktualny

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2018r. poz. 142 ze zmianami) do terenów prawnie chronionych zaliczamy parki narodowe, rezerваты i parki krajobrazowe wraz z ich otulinami oraz obszary chronionego krajobrazu. Formę

² <http://bip.poznan.wios.gov.pl/rejestrwidencje-i-archiwa/wydzial-inspekcji/zaklady-o-duzym-ryzyku-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowej/>

³ <http://bip.poznan.wios.gov.pl/rejestrwidencje-i-archiwa/wydzial-inspekcji/zaklady-o-zwiekszonym-ryzyku-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowej/>

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

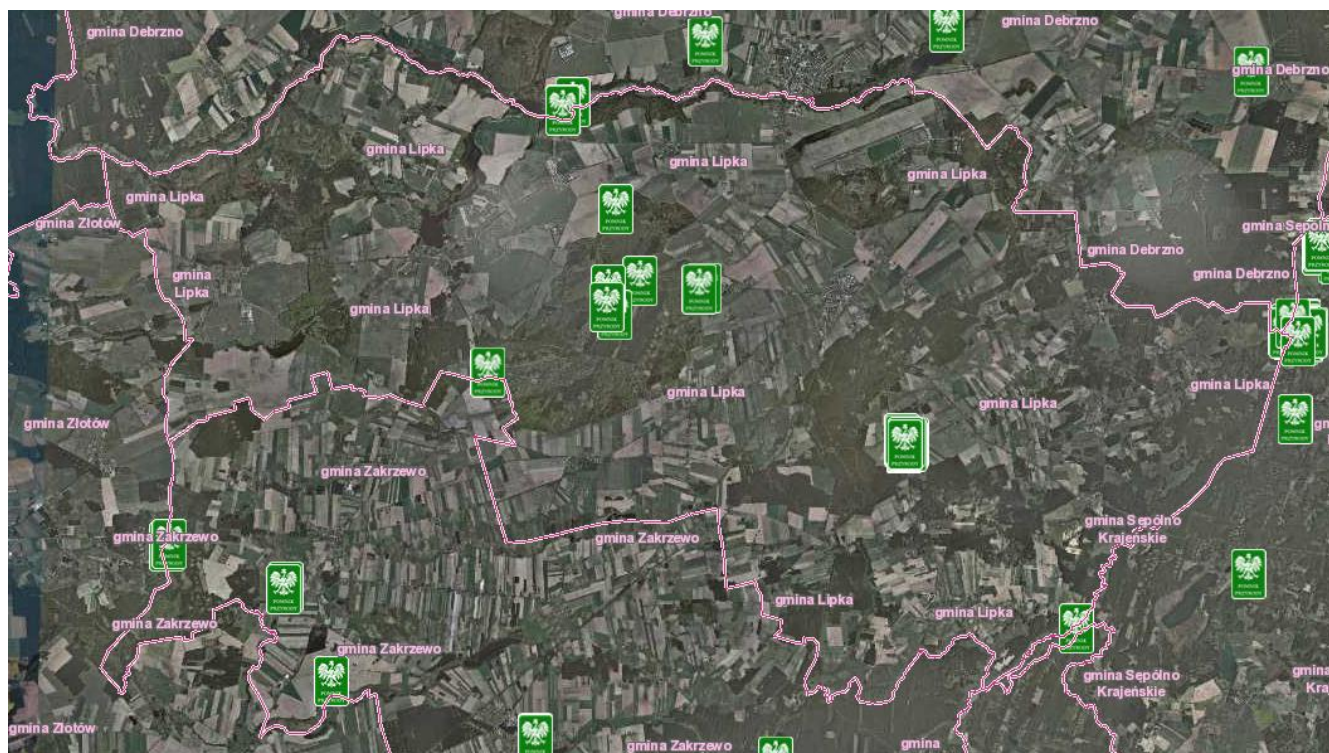
przestrzenną podlegającą ochronie mogą mieć również niektóre pomniki przyrody, użytki ekologiczne, a zwłaszcza zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Pomniki przyrody

Tabela 5. Pomniki przyrody w granicach gminy Lipka

data utworzenia	opis granicy	typ tworu	opis pomnika	akt prawny nazwa
1998-10-13	rośnię w drzewostanie bk-Db, I-ctwo Lipka, oddz. 225a	Pojedynczy		Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w drzewostanie bukowym, I-ctwo Lipka, oddz. 225a	Pojedynczy	drzewo o dwóch współprzewodnikach	Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w starodrzewiu bukowym, I-ctwo Lipka, oddz. 229i	Pojedynczy		Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w drzewostanie liściastym bk-Db przy rowie, I-ctwo Lipka, oddz. 229i	Pojedynczy		Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię wśród odnowień buka, I-ctwo Lipka, oddz. 218g	Pojedynczy		Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię wewnątrz kompleksu leśnego, I-ctwo Potulice, oddz. 121c	Pojedynczy	drzewo z odłamanym potężnym konarem	Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię wewnątrz kompleksu leśnego, I-ctwo Potulice, oddz. 121f	Pojedynczy		Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię przy drodze utwardzonej obok leśniczówki Potulice, I-ctwo Potulice, oddz. 247	Pojedynczy	drzewo o ładnej sylwetce, z konarami spiętymi stalowymi obejmami	Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w parku w pobliżu rowu, I-ctwo Osowo, oddz. 192b	Pojedynczy	pień porośnięty bluszczem	Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w parku w pobliżu rowu, I-ctwo Osowo, oddz. 192b	Pojedynczy		Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w parku w pobliżu rowu, I-ctwo Osowo, oddz. 192b	Pojedynczy	drzewo z licznymi dziuplami	Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w parku w pobliżu rowu przy alei grabowej, I-ctwo Osowo, oddz. 192b	Pojedynczy	drzewo z odłamanymi konarami	Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w parku, I-ctwo Osowo, oddz. 192b	Pojedynczy	pozostał fragment stojącego pnia, część drzewa leży w jego pobliżu	Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w parku, I-ctwo Osowo, oddz. 192b	Pojedynczy		Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w parku, I-ctwo Osowo, oddz. 192b	Pojedynczy		Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w parku przy ścieżce spacerowej, I-ctwo Osowo, oddz. 192b	Pojedynczy		Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rosną w parku	Skupisko	aleja 164 grabów, w terenie pomierzono 168 drzew; 2,33,93,107,115,135: pochylone; 7,78: ze zrostami; 76,79: martwe, stojące; 104: zagięte ku dołowi	Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w parku, przy drodze do Batorówka, I-ctwo Osowo, oddz. 192b	Pojedynczy	okazały dąb o dwóch współprzewodnikach	Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię w parku, I-ctwo Osowo, oddz. 192b	Pojedynczy		Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody
1998-10-13	rośnię przy bramie wjazdowej przed leśniczówką	Pojedynczy	drzewo o dwóch współprzewodnikach, ze zrostami	Rozporządzenie nr 14/98 Woj. Piłskiego z dn. 13.10.1998 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody

Rysunek 3. Pomniki przyrody na terenie gminy Lipka

źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Użytki ekologiczne

W fazie projektowania są użytki ekologiczne „Dolina Debrzynki” oraz „Białobłockie Storczykowisko”, na których obowiązywać będą zakazy ustanowione zgodnie z przepisami o ochronie przyrody, a do czasu utworzenia tej formy ochrony przyrody należy wyłączyć ww. tereny z zabudowy.

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie opisywanej gminy położone są dwa obszary chronionego krajobrazu:

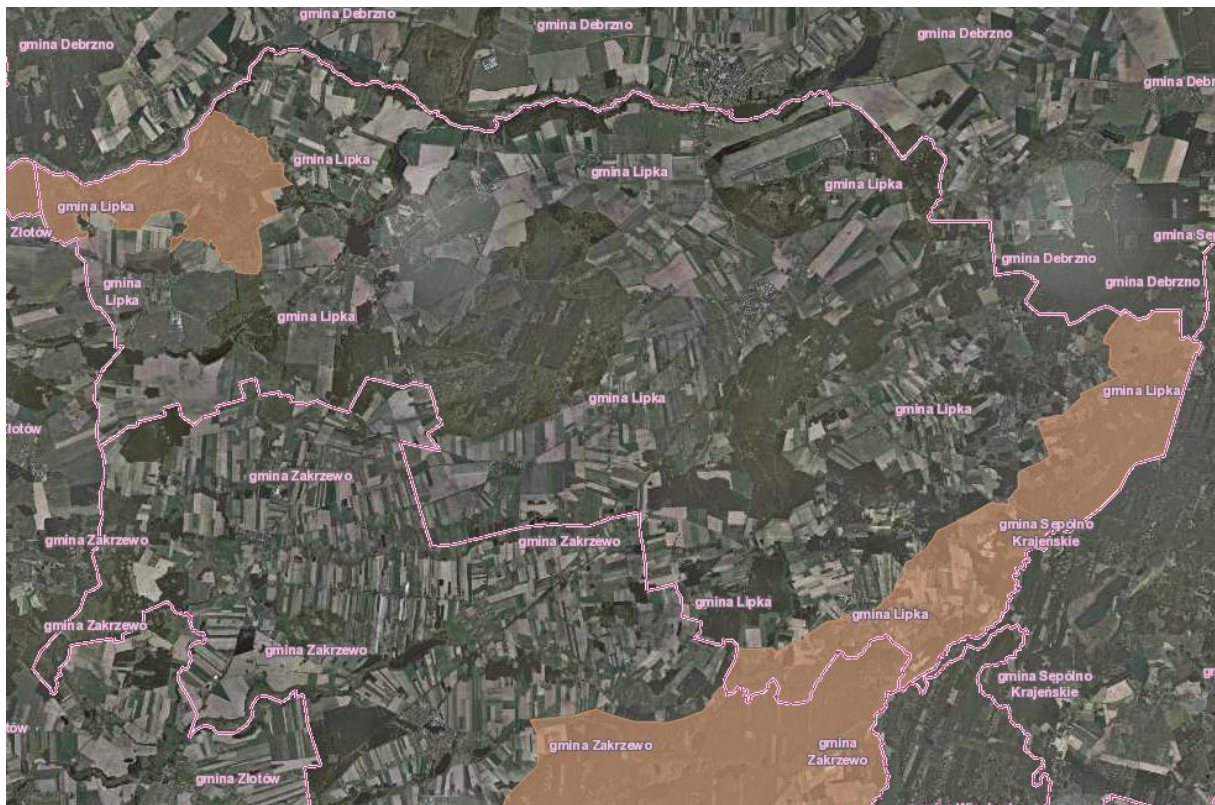
Bory Kujańskie Dolina Łobzonki i Bory Kujańskie oraz Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy.

Dolina Łobzonki i Bory Kujańskie (powierzchnia 18,850 ha). Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Łobzonki i Bory Kujańskie rozciąga się na terenie doliny Łobzonki i lasów nad jeziorem Borówno na Pojezierzu Krajeńskim. To malowniczy, polodowcowy region, z licznymi jeziorami oraz dużymi lasami, które szczególnie atrakcyjne są koło Kujania. Charakterystyczną cechą tego obszaru są liczne tu stanowiska roślin chronionych, pomniki przyrody i ostoje bobrów, Łobzonka

wypływa ze źródła na Pojezierzu Krajeńskim. W swym górnym biegu przecina Bory Kujańskie. W środkowym odcinku rzeka płynie doliną o wysokoich zboczach, by stworzyć przełom w miejscu, w którym opuszcza tereny morenowe i schodzi do Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. W dolnym biegu płynie równiną przez podmokłe tereny doliny Noteci i wpada do Noteci w pobliżu Osieku nad Notecią. Najciekawszy i najwartościowszy fragment Borów Kujańskich, zwany Uroczyskami Kujańskim, leży koło Kujan i jeziora Borówno. W krajobrazie regionu dominują lasy, jeziora, łąki i torfowiska. Najcenniejsze z tutejszych lasów to kwaśne dąbrowy (o dwustuletniej metryce) i grądy, rosnące na obrzeżach rynien polodowcowych. Lasy i bory bagienne występują na terasach przyjeziornych lub zarośniętych jeziorach, natomiast dna rynien i dolin zajmują łąki. Na zachód od Kujan ciągną się bory i brzeziny bagienne. Spośród wielu jezior na tym obszarze szczególnie cenne jest jezioro Borówno, w którym występują siedliska ramienicowe. W jeziorze Borówno rośnie chroniona w Polsce i bardzo rzadka w Europie ramienica. Trwają starania by Dolinę Łobżonki i Uroczyska Kujańskie wpisać na listę Natura 2000.

Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy (powierzchnia 58.375 ha) jest jednym z większych obszarów chronionego krajobrazu w województwie wielkopolskim. Rozciąga się na terenie Pojezierza Wałeckiego, równin Wałeckiej i Drawskiej oraz w Dolinie Gwdy. Jego krajobraz tworzą doliny rzek, torfowiska i jeziora. Jednym z bardziej malowniczych rejonów jest dolina rzeki Rurzyca. Dolina Gwdy leży na pograniczu trzech województw: wielkopolskiego, zachodniopomorskiego i pomorskiego. Rzeka, swoim środkowym odcinkiem, przepływa przez Pojezierze Wałeckie. Leżące na tym odcinku w niej głazy powodują powstawanie bystrzy. Rosnące wzdłuż Gwdy lasy tworzą ogromny kompleks boru sosnowego, zwany często Puszcą nad Gwdą. Obszar chroniony porastają także łąki olszowo – jesionowe, bagienne olsy wokół jezior, buczyny, grądy. Na tym terenie można spotkać cenne gatunki ptaków – m.in. bielika, rybołowa, muchołówkę małą, dzięcioła czarnego, kanię czarną. W obrębie obszaru znajduje się też rezerwat Kuźnik, w którym chroniony jest m.in. rzadko spotykany w Wielkopolsce bór bagienny, w którym występuje ginąca bażyna czarna.

Rysunek 4. Obszary chronionego krajobrazu na terenie gminy Lipka

źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

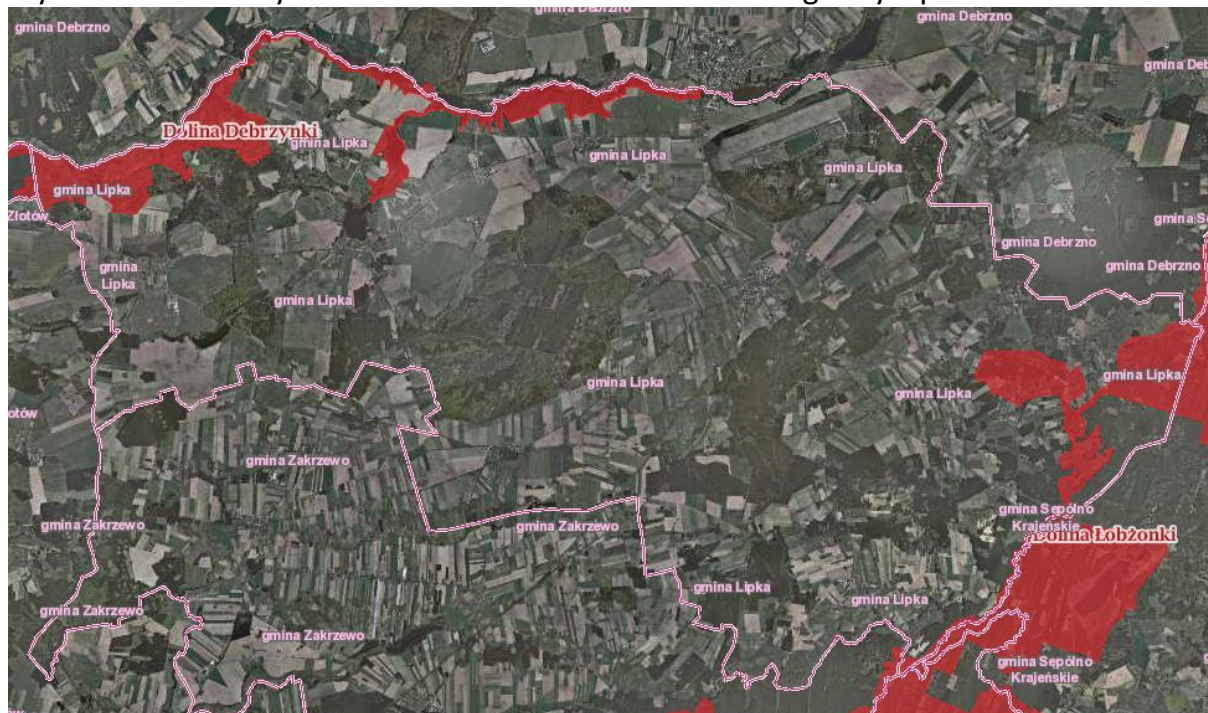
Obszary siedliskowe Natura 2000

Na terenie Gminy znajdują się dwa obszary siedliskowe w ramach projektu Natura 2000:

- Dolina Debrzynki PLH300047, na terenie którego występują rzadkie zbiorowiska wiszących torfowisk źródłiskowych, obrzeża terenu porośnięte są starodrzewiem bukowym, ochronie podlegają tu także zagrożone i rzadkie gatunki roślin, w tym m.in. storczyków.
- Dolina Łobzonki PLH300040 - obszar chroni rzekę Łobzonkę (Łobzonkę) wraz z fragmentami dopływów - Lubczą i Orlą oraz tereny do nich przyległe. Stanowi jeden z najcenniejszych obszarów przyrodniczych na Krajnie (Pojezierzu Krajeńskim). Osią obszaru jest około 60 kilometrowa dolina rzeki Łobzonki od okolic Białobłocia i Lutówka aż po dolinę rzeki Noteć (poniżej Osieka n/Not). W rzekach dominuje żwirowo-piaszczysty charakter dna i żwawy nurt nawiązujący do rzek podgórskich. Ostoję wyróżnia obecność bogatych florystycznie, właściwie wykształconych grądów w odmianie krajeńskiej oraz znaczne powierzchnie ekstensywnie użytkowanych łąk. Cechą ostoi jest bogactwo w siedliska, gatunki z załączników I i II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz rola korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadregionalnym. W Dolinie Łobzonki

istnieją rezerwy: „Lutowo”, „Gaj Krajeński”, „Dęby Krajeńskie”, „Buczyna” oraz projektowany w Nadleśnictwie Lipka - „Białobłockie Storczykowisko”. Dolina częściowo należy także do Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Łobżonki i Bory Kujańskie”.

Rysunek 5. Obszary siedliskowe Natura 2000 na terenie gminy Lipka

5.1.2. Zagrożenia

Mając na uwadze, występujące na terenie gminy Lipka formy ochrony przyrody, podczas planowania działań mających na celu rozwój gminy należy wziąć pod uwagę wymogi ochrony planistycznej, które to będą miały bezpośredni wpływ na kształtowanie się struktury przestrzenno-gospodarczej gminy. Podejmowane działania muszą być zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, dokumentami obejmującymi swoim zakresem obszar gminy Lipka, w tym: Strategii Rozwoju gminy Lipka na lata 2012-2020, w planach zagospodarowania przestrzennego gminy Lipka, Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego oraz Planach ochrony obszarów Natura 2000.

Aktualnie stan zasobów przyrodniczych nie budzi zastrzeżeń, jednakże należy pamiętać, iż stan ten z biegiem czasu będzie ulegał przemianom z przyczyn abiotycznych i biotycznych. Skutki ekologiczne i przyrodnicze zarówno procesów naturalnych, jak i antropogenicznych (głównie presja urbanistyczna) na terenach, charakteryzujących się dominującą funkcją ekologiczną, mogą narastać.

5.1.3. Cele i strategia działania

Tabela 6. Cel średniookresowy do roku 2025 - ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu

OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU NA TERENIE GMINY LIPKA
--

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Utrzymanie i urządzenie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków.	gmina Lipka
2.	Promocja walorów przyrodniczych gminy.	gmina Lipka
3.	Uwzględnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.	gmina Lipka
4.	Uwzględnianie w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego form ochrony przyrody oraz obszarów przyrodniczo cennych.	gmina Lipka
5.	Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystywania zasobów i składników przyrody.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu
6.	Bieżące utrzymanie zieleni przydrożnej – wskazuje się konieczność przemyślanych i zrównoważonych działań w tym zakresie, ukierunkowanych na potrzebę ochrony alei przydrożnych, jeżeli ich stan zdrowotny na to pozwala oraz stosowania tylko niezbędnych i przemyślanych działań pielęgnacyjnych.	administratorzy dróg

5.2. Lasy

5.2.1. Stan aktualny

Lesistość Gminy Lipka wynosi 33,1 %, co sprawia, że lasy są jednym z jej głównych walorów przyrodniczych. Kształtują one klimat okolicy, są magazynami czystej wody, zapobiegają erozji oraz pochłaniają zanieczyszczenia powietrza.

Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna pospolita. Poza tym występują: świerk, modrzew europejski, buk, dąb i in. Lasy odznaczają się dobrym stanem zdrowotnym i sanitarnym.

Zgodnie z danymi GUS w 2017 roku na terenie gminy dokonano zalesień lub przeznaczono obszar do zalesienia na obszarze 11,98 ha. Jednocześnie pozyskano z lasów na terenie gminy 465 m³ z lasów prywatnych.

Obszar lasów gminy administrowany jest przez Nadleśnictwo Lipka.

Tabela 7. Struktura lasów gminy Lipka w roku 2017

Lasy	Jednostka miary	2017
lesistość w %	%	33,1
lasy ogółem	ha	6328,33
lasy publiczne ogółem	ha	5654,33
lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	5646,83
lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	5633,03
lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	ha	13,8
lasy publiczne gminne	ha	7,5
lasy prywatne ogółem	ha	674

Źródło: GUS

5.2.2. Zagrożenia

Siedliska leśne występujące na terenie gminy Lipka są narażone na szereg zagrożeń dotyczących różnych elementów środowiska. Do najgroźniejszych należą:

- Szkodniki oraz pasożyty – choroby wywoływane przez owady oraz grzyby stanowią duże zagrożenie dla terenów leśnych, zwłaszcza że w dalszym ciągu ich duża część to monokultury, które sprzyjają ich rozprzestrzenianiu. Zapobiega się temu zjawisku poprzez wprowadzania do zalesień domieszek innych gatunków drzew.

- Zanieczyszczenia powietrza pochodzenia przemysłowego oraz komunikacyjnego – ten rodzaj zanieczyszczeń może niszczyć tkanki roślin lub wpływać na ograniczenie fotosyntezy. W większym stopniu dotyka on drzew iglastych. Jego wpływ jest większy w pobliżu tras komunikacyjnych oraz ośrodków przemysłowych.
- Pożary – źródłem pożarów lasów z uwagi na rolniczy charakter gminy może być wypalanie traw. Innym zagrożeniem jest niewłaściwa gospodarka leśna czy ruch turystyczny. Aby zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia pożaru zaleca się przeprowadzanie akcji mających na celu edukację ludności w zakresie przeciwdziałania pożarom.
- Czynniki atmosferyczne – czynnikiem atmosferycznym mającym największy wpływ na siedliska leśne może być wiatr, który przy dużym nasileniu może doprowadzić do złamania drzewa lub uszkodzeń systemu korzeniowego.

5.2.3. Cele i strategia działania

Tabela 8. Cel średniookresowy do roku 2025 - ochrona lasów i utrzymanie odpowiedniego poziomu lesistości

OCHRONA LASÓW I UTRZYMANIE ODPOWIEDNIEGO POZIOMU LESISTOŚCI NA TERENIE GMINY LIPKA

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Uwzględnienie w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego obszarów przeznaczonych pod zalesianie.	gmina Lipka
2.	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych.	właściciele prywatni
3.	Realizacja zadań wynikających z planów urządzania lasów.	zarządcy lasów stanowiących własność Skarbu Państwa
4.	Realizacja Krajowego Planu Zwiększenia Lesistości na terenie gminy Lipka.	zarządcy lasów, w tym lasów stanowiących własność Skarbu Państwa

5.3. Gleby

5.3.1. Stan aktualny

Klasy bonitacyjne

Na terenie gminy Lipka na piaszczystym i piaszczysto-gliniastym podłożu wykształciły się gleby bielcowe należące do klas IV – VI. Gleby te charakteryzują się odczynem kwaśnym i lekko kwaśnym, niewielki odsetek stanowią gleby o odczynie zasadowym i obojętnym. Około 50% gleb wymaga wapnowania. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w skali 1-100 wynosi dla gminy Lipka wynosi 62 punktów.

Gdzie:

Gleby klasy I – gleby orne najlepsze. Są to gleby położone w dobrych warunkach fizjograficznych, najbardziej zasobne w składniki pokarmowe, posiadają dobrą naturalną strukturę, są łatwe do uprawy (czynne biologicznie, przepuszczalne, przewiewne, ciepłe, wilgotne).

Gleby klasy II – gleby orne bardzo dobre. Mają skład i właściwości podobne (lub nieco gorsze) jak gleby klasy I, jednak położone są w mniej korzystnych warunkach terenowych lub mają gorsze warunki fizyczne, co powoduje, że plony roślin uprawianych na tej klasie gleb, mogą być niższe niż na glebach klasy I.

Gleby klasy III (IIIa i IIIb) – gleby orne średnio dobre. W porównaniu do gleb klas I i II, posiadają gorsze właściwości fizyczne i chemiczne, występują w mniej korzystnych warunkach fizjograficznych. Odznaczają się dużym wahaniami poziomu wody w zależności od opadów atmosferycznych. Na glebach tej klasy można już zaobserwować procesy ich degradacji.

Gleby klasy IV (IVa i IVb) – gleby orne średnie. Plony roślin uprawianych na tych glebach są wyraźnie niższe niż na glebach klas wyższych, nawet gdy utrzymywane są one w dobrej kulturze rolnej. Są mało przewiewne, zimne, mało czynne biologicznie. Gleby te są bardzo podatne na wahania poziomu wód gruntowych (zbyt podmokłe lub przesuszone).

Gleby klasy V - gleby orne słabe. Są ubogie w substancje organiczne, mało żyzne i nieurodzajne. Do tej klasy zaliczmy również gleby położone na terenach niezmeliorowanych albo takich, które do melioracji się nie nadają.

Gleby klasy VI - gleby orne najstabsze. W praktyce nadają się tylko do zalesienia. Posiadają bardzo niski poziom próchnicy. Próba uprawy roślin na glebach tej klasy niesie ze sobą duże ryzyko uzyskania bardzo niskich plonów.

5.3.2. Zagrożenia

Z uwagi na fakt, iż znaczna część gminy Lipka to tereny uprawne, wpływ na powierzchnię terenu oraz środowisko glebowe ma rolnictwo, które powoduje zasadnicze zmiany w środowisku naturalnym. Najbardziej istotne zagrożenia związane z rolniczym użytkowaniem gruntów to:

- niszczenie mechaniczne roślinności oczek i mokradeł śródpolnych, zwłaszcza pozbawionych zarośli i zadrzewień przywodnych podczas prac polowych, niszczenie chemiczne poprzez stosowanie środków ochrony roślin i nadmierny spływ biogenów z pól,
- stosowanie na całej powierzchni upraw polowych środków ochrony roślin, powodujące ubożenie i zanikanie roślinności segetalnej,
- intensywne zagospodarowanie użytków zielonych z oraniem, „meliorowaniem”, nawożeniem, obsiewem szlachetnymi gatunkami traw, stosowaniem środków ochrony roślin powodujące drastyczne ubożenie bogactwa florystycznego łąk.

Kolejnym zagrożeniem jest fizyczna degradacja gleb, poprzez erozję wodną i eoliczną. Nasilenie naturalnych procesów erozyjnych spowodowane jest zmianą stosunków wodnych, mechanizacją rolnictwa, niewłaściwym wypasem bydła oraz likwidacją murków, miedzi i zadrzewień śródpolnych.

5.3.3. Surowce naturalne oraz ich eksploatacja

Na opisywanym terenie znajdują się następujące aktualne złoża zarejestrowane w Rejestrze Obszarów Górniczych:

- Potulice Stare (torfy)
- Kielpinek (kruszywa naturalne)
- Czyżkowo (kruszywa naturalne, piaski kwarcowe)

5.3.4. Cele i strategia działania

Tabela 9. Cel średniookresowy do roku 2025 - ochrona gleb przed degradacją oraz rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych

**OCHRONA GLEB PRZED DEGRADACJĄ ORAZ REKULTYWACJA TERENÓW
ZDEGRADOWANYCH I ZDEWASTOWANYCH NA TERENIE GMINY LIPKA**

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Rekultywacja gleb zdegradowanych.	właściciele gruntów, przedsiębiorcy
2.	Prowadzenie monitoringu jakości gleb.	Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

6. Poprawa jakości środowiska

6.1. Wody

6.1.1. Stan wyjściowy – wody powierzchniowe

Obszar opisywanej gminy Lipka zalicza się do zlewni Ordy, poprzez Wartę i Noteć. Wody uchodzą do dwóch dopływów Noteci: za pośrednictwem Debrzynki uchodzącej do Gwdy odwadniana jest zachodnia część gminy, a wschodnia część odwadniana jest do Łobzonki za pośrednictwem Stołuni.

Największą rzeką gminy jest Debrzynka. Rzeka posiada na obszarze opracowania nieuregulowany bieg. Wododział pomiędzy zlewnią Gwdy i Łobzonki przebiega południowo m. in. przez lasy na zachód od Lipki. Doliny Debrzynki, Smolnicy, Stołuni, Kamiennej oraz niektórych większych ich dopływów całorocznych stanowią lokalną bazę drenażu dla płytkich wód podziemnych. Główne osie hydrograficzne gminy przebiegają wzdłuż linii Debrzynki i Stołuni. Rozpatrywany teren cechuje znaczna łączna długość sieci rowów melioracyjnych. Stanowią one ważne hydrowęzły, a wykorzystywane są głównie rolniczo.

Wody powierzchniowe na obszarze gminy Lipka tworzą cenny i zróżnicowany system. Zróżnicowanie to wynika z występowania trzech rejonów hydrologicznych. Region Gwdy obejmuje rzekę i przylegające do niej dno doliny, w której zachodzą procesy hydrologiczne, związane z naturalnymi cyklami sezonowych zmian. Drugi rejon stanowią obszary sandrowe w południowo-wschodniej części gminy. Jest to rejon w którym przewagę ma uregulowana gospodarka wodna, nastawiona na naprzemienne drenowanie i zasilanie płytko położonego zwierciadła wód podziemnych. System składa się z kanałów melioracji podstawowej i szczegółowej oraz kilku dołów potorfowych wypełnionych wodą. Trzeci rejon obejmuje pozostałe tereny wysoczyzny. Wody powierzchniowe występują tu stosunkowo rzadko, w formie uregulowanej (rowy melioracyjne) lub w formie izolowanych oczek wodnych

(śródpolnych lub śródleśnych). Pochodzą one z drenażu płytkich warstw wodonośnych.

Na terenie Gminy Lipka znajdują się jeziora o łącznej powierzchni 103,97 ha. Największym jest jezioro Łąkie, inne to jezioro Kiełpińskie, Gogolin oraz Świdnik.

Badania stanu czystości rzek prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska zgodnie z programem Państwowego Monitoringu Środowiska. Rzeki badane są w ramach monitoringu krajowego i regionalnego. Po przeprowadzonych badaniach w 2017 roku WIOŚ nadał rzece Debrzynka klasę elementów chemicznych – stan poniżej dobrego⁴, tą samą klasę otrzymała rzeka Łobżonka⁵.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu prowadzi monitoring czystości jezior, które są większe niż 100 ha. Badaniami mogą też być obejmowane mniejsze jeziora pod warunkiem, że mają one znaczenie przyrodnicze gospodarcze i rekreacyjne. W ostatnich latach roku jeziora z terenu gminy Lipka nie były objęte badaniami WIOŚ.

6.1.2. Stan wyjściowy – wody podziemne

Wody podziemne występujące na terenie gminy Lipka związane są z czwartorzędowymi poziomami wodonośnymi. Warstwa wodonośna utworzona jest najczęściej z piasków różnoziarnistych, pospółki i żwiru z otoczkami lub głazami. Zwierciadło wód podziemnych występuje najczęściej pod ciśnieniem i stabilizuje się na głębokości kilku metrów p.p.t. – wody subartezyjskie.

Większa część gminy znajduje się w zasięgu Subzbiornika Złotów – Piła – Strzelce Krajeńskie nr 127. Jest to zbiornik zalegający w osadach trzeciorzędowych. Średnia głębokość ujęć wynosi około 100 m. Zbiornik jest dobrze izolowany przed zanieczyszczeniami przedostającymi się z powierzchni terenu i posiada znaczne zasoby dyspozycyjne – 186 tys. m³/dobę.

Na terenie gminy Lipka nie znajduje się żaden z punktów pomiarowych wód podziemnych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu⁶.

Zwiększenie skuteczności ochrony jakości wód podziemnych ma na celu zmniejszenie przenikania zanieczyszczeń z powierzchni ziemi do warstw wodonośnych. Duże znaczenie będzie mieć zapewnienie właściwej ochrony wód w strefach szczególnie wrażliwych, a więc tam, gdzie podatność na ich zanieczyszczenie jest największa. Do osiągnięcia tego celu konieczne jest uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wszelkich informacji

⁴ <http://poznan.wios.gov.pl/wios/ocena2018/rzeki/Debrzynka-Ledyczek.pdf>

⁵ <http://poznan.wios.gov.pl/wios/ocena2018/rzeki/Lobzonka-Wyrzysk.pdf>

⁶ <http://poznan.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska/wyniki-badan-i-oceny/monitoring-wod-podziemnych/>

bieżących oraz prognoz dotyczących oddziaływania na środowisko wodne projektowanej zabudowy i wszelkich obiektów, a także obszarów funkcjonalnych na terenie gminy. Sporządzenie na ich podstawie projektów stref ochronnych, a następnie odpowiednie ich wdrożenie da możliwość sprawowania dostatecznej kontroli nad procesami migracji zanieczyszczeń i tym samym ograniczy degradację wód. Głównymi czynnikami, które powinny być brane pod uwagę są parametry hydrogeologiczne, takie jak, głębokość występowania zwierciadła wód podziemnych, litologia i zdolności filtracyjne warstwy wodonośnej, rodzaj i miąższość warstwy glebowej, topografia, a także dane na temat istniejących już obiektów mogących zagrażać jakości wód (magazyny substancji niebezpiecznych i trasy ich przewozu, składowiska odpadów, stacje paliw) oraz urządzeń lub miejsc związanych z pozyskiwaniem wody (ujęcia), a także zbiorników i cieków powierzchniowych.

Istotnym źródłem zanieczyszczenia zwłaszcza wód podziemnych są spływy obszarowe oraz przedostawanie się zanieczyszczeń z nieszczelnych szamb, ścieki przedostające się z nieszczelnej kanalizacji, bądź zanieczyszczenia migrujące ze składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych oraz jako skutki zdarzeń awaryjnych.

Kierunki działań gminy Lipka dotyczące ochrony jakości wód podziemnych:

- wprowadzanie odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed zainwestowaniem,
- wdrażanie projektów stref ochronnych,
- monitoring studni głębinowych (wykorzystywanych jako szamba) i ich prawidłowa likwidacja,
- zintensyfikowanie kontroli stanu technicznego zbiorników bezodpływowych i ujęć wodnych,
- promowanie prośrodowiskowych zasad uprawy, chowu i produkcji,
- racjonalne dawkowanie i przestrzeganie agrometeorologicznych terminów
- stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.

6.1.3. Cele i strategia działania

Ograniczanie zanieczyszczeń z tytułu spływów powierzchniowych powinno być realizowane poprzez systematyczne wdrażanie zasad prowadzenia gospodarki rolnej zgodnych z założeniami ochrony środowiska. Silnym oparciem dla tego typu działań jest odpowiednia edukacja i promocja w zakresie ekologicznych praktyk rolniczych.

Tabela 10. Cel średniookresowy do roku 2025 - dążenie do osiągnięcia właściwych standardów wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakości poprzez ich ochronę

**DAŻENIE DO OSIĄGNIĘCIA WŁAŚCIWYCH STANDARDÓW WÓD
POWIERZCHNIOWYCH
I PODZIEMNYCH POD WZGLĘDEM JAKOŚCI POPRZEZ ICH OCHRONĘ**

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Utrzymanie sieci wodociągowej	gmina Lipka
2.	Utrzymanie sieci kanalizacji sanitarnej	gmina Lipka
3.	Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych.	gmina Lipka
4.	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (głównie na terenach zabudowy rozproszonej i obszarach trudnych do skanalizowania, gdzie jest to prawnie dozwolone).	gmina Lipka, przedsiębiorcy, właściciele prywatni
5.	Bieżąca konserwacja i utrzymanie cieków wodnych.	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
6.	Monitorowanie cieków wodnych.	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
7.	Konserwacja rowów melioracyjnych.	właściciele gruntów, gmina Lipka, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

6.2. Ochrona powietrza

6.2.1. Źródła zanieczyszczenia powietrza

Emisja z gospodarstw domowych

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są:

- spalanie paliwa stałego (węgiel, miął koksowy, koks),
- spalanie odpadów w piecach.

Niska emisja

W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w kotłowniach indywidualnych i indywidualnych piecach centralnego ogrzewania.

Negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa, podmioty gospodarcze spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduje, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. Co więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu;
SO ₂ (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę;
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw;
NO ₂ (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne;
NO _x (suma tlenków azotu)	sumaryczna emisja tlenków azotu;
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania;
O ₃ (ozon)	powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń będących utleniaczami;

Źródło: opracowanie własne

Emisja komunikacyjna

Negatywne oddziaływanie na środowisko niesie ze sobą emisja komunikacyjna, która najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu kołowego. W przypadku gminy Lipka są to:

- droga wojewódzka nr 188;
- drogi powiatowe;
- drogi gminne;
- drogi wewnętrzne.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są:

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja NO_x oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu, benzo(a)piranu, toluenu i ksylenu. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan i infrastruktury dróg spowodował, iż transport może być uciążliwy dla środowiska naturalnego. W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zidentyfikować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych. Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych jest następujący:

Tabela 12. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza ⁷

Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 - 77	76 - 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 - 8	2 - 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 - 5,5	0,5 - 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 - 12	1 - 10	nietoksyczny
Tlenek węgla	0,5 - 10	0,01 - 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 - 0,8	0,0002 - 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 - 3	0,009 - 0,5	toksyczny
Sadza	0,0 - 0,04	0,01 - 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 - 0,2	0,001 - 0,009	toksyczny

Na skutek powszechnej elektryfikacji, emisje do powietrza związane z ruchem kolejowym mają znaczenie marginalne. Należą do nich jedynie emisje zanieczyszczeń pyłowych związanych z ruchem pociągów oraz niewielkie emisje z lokomotyw spalinowych.

Emisja niezorganizowana

Do tej kategorii zaliczane są inne niewymienione źródła emisji. Znaczenie w tej kategorii ma emisja pochodząca z zlokalizowanych na terenie gminy oczyszczalni ścieków. Do pozostałych źródeł emisji można zaliczyć np. wypalanie traw, emisję lotnych związków organicznych związanych z lakierowaniem itp.

6.2.2. Jakość powietrza

Zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2018 poz. 799 z późn. zm.), Państwowy Monitoring Środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji

w otaczającym powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza.

Gmina Lipka zlokalizowana jest w obrębie strefy wielkopolskiej, które stworzone zostały na terenie całej Polski w celu monitorowania jakości powietrza.

⁷ Wg J. Jakubowski - „Motoryzacja a środowisko”.

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Jakość powietrza na obszarze województwa wielkopolskiego bada regularnie Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Najbliższą stacją pomiarową od gminy Lipka jest stacja w Pile przy Kusocińskiego, z której pomiary przedstawione zostały w tabeli poniżej. Wynika z niej, że poziom żadnej z badanych substancji nie przekroczył poziomu dopuszczalnego.

Tabela 13. Pomiary jakości powietrza dla stacji Piła ul. Kusocińskiego

CZAS	SO ₂	NO ₂	NO _x	NO	CO	CO	PM10
	Dwutlenek siarki ⁽³⁾	Dwutlenek azotu	Tlenki azotu	Tlenek azotu	Tlenek węgla	Tlenek węgla 8h ⁽²⁾	Pył zawieszony PM10
	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]
Styczeń	6,8	23	36	8	710	2157	58
Luty	5,8	19	34	10	543	3043	56
Marzec	4,0	18	25	5	294	1313	28
Kwiecień	3,2	13	17	3	193	725	17
Maj	2,0	11	13	2	153	396	19
Czerwiec	1,5	8	10	1	139	263	13
Lipiec	1,0	9	12	2	218	420	12
Sierpień	0,8	12	16	3	228	667	17
Wrzesień	1,7	12	18	4	316	910	19
Październik	4,0	14	24	7	446	1457	21
Listopad	12,6	18	31	9	445	1856	27
Grudzień	4,5	16	24	5	400	904	21
wartość średnia	4,0 (poz. dop.: 20 µg/m ³)	14 (poz. dop.: 40 µg/m ³)	22 (poz. dop.: 30 µg/m ³)	5	337	-	26 (poz. dop.: 40 µg/m ³)
minimum	0,8	8	10	1	139	263	12
maksimum	12,6	23	36	10	710	3043	58

źródło: <http://powietrze.poznan.wios.gov.pl/dane-pomiarowe/automatyczne/stacja/5/parametry/65-71-69-64-62-66/roczny/2017>

Na jakość powietrza ma wpływ sposób zabudowy terenu i pora roku. W gęsto zabudowanych miejscach dochodzi do słabej wymiany mas powietrza i kumulowania się zanieczyszczeń. Jakość powietrza pogarsza się w miesiącach zimowych w sezonie grzewczym, gdzie oprócz emisji ze źródeł komunikacyjnych występuje emisja ze źródeł energetycznego spalania paliw.

Na terenie gminy Lipka do głównych źródeł zanieczyszczeń należą lokalne kotłownie i paleniska domowe. Jednak coraz więcej gospodarstw domowych rezygnuje z kotłów węglowych na rzecz pieców na odpady z drewna, takich jak: trociny, brykiety, palety.

Diagnoza istniejącego stanu w zakresie jakości powietrza na terenie omawianej strefy wskazuje, że główną przyczyną przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 jest emisja powierzchniowa oraz napływ zanieczyszczeń spoza strefy. Specyfika pyłu zawieszonego, którego dużą część tworzą aerozole nieorganiczne (siarczany i azotany), będące wynikiem emisji zarówno z wysokich jak

i niskich źródeł spalania, powoduje, że duży udział w stężeniach tego pyłu ma napływ, szczególnie w okresie zimowym. Ograniczanie emisji napływowej (z wysokich źródeł energetycznych spoza strefy) jest i będzie wynikiem wdrażania kolejnych coraz ostrzejszych standardów emisji dla tych źródeł (kolejne dyrektywy: IPPC, IED). Ograniczanie emisji napływowej (ze źródeł komunalnych spoza strefy) jest i będzie wynikiem wdrażania kolejnych Programów Ochrony Powietrza w sąsiednich strefach. Jednak wysoki udział w stężeniach pyłu zawieszonego ma również lokalne ogrzewanie indywidualne oraz lokalna komunikacja.

Podstawowym źródłem emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz B(a)P jest niepełne spalanie paliw stałych (węgla, koksu, drewna) oraz odpadów w piecach, w celach ogrzewania mieszkań/domów i wody. Zarówno stan techniczny dużej ilości kotłów, w których odbywa się spalanie paliw w celach grzewczych jest zły – bardzo niska sprawność, zanieczyszczenie kominów i palenisk, jak i jakość paliw (węgla i drewna) jest wysoce niezadowolająca. Często dochodzi również do tego spalanie w piecach odpadów z gospodarstw domowych (między innymi butelek PET, kartonów po napojach, odpadków organicznych i innych). Czynniki te w połączeniu z niekorzystnymi warunkami rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, jakie często występują w okresie zimowym (grzewczym) tj. inwersje temperatury, niskie prędkości wiatru, decydują o występowaniu przekroczeń poziomów dopuszczalnych. Istotną barierą dla wyboru przez mieszkańców niskoemisyjnych systemów ogrzewania stanowi obecna, niestabilna polityka paliwowa państwa oraz wysokie ceny tych paliw.

Dodatkowo brak w polskim prawie mechanizmów umożliwiających wyegzekwowanie od osób fizycznych użytkownika urządzeń grzewczych spełniających określone wymogi w zakresie wielkości emisji substancji do powietrza. Nie ma żadnych możliwości prawnych, aby osobom, których jedynym źródłem ciepła jest piec węglowy, piec na drewno itp. zabronić jego używania w okresach, w których występuje zła jakość powietrza. Spalanie odpadów z gospodarstw domowych nie przeznaczonych do tego celu powoduje, że emisja różnorodnych zanieczyszczeń, w tym pyłu zawieszonego PM10 jest jeszcze większa. Z kolei im lepsza jakość paliwa (nawet węgla) i sprawniejszy piec, tym emisja zanieczyszczeń jest mniejsza.

Duża ilość zanieczyszczeń powstaje podczas wypalania ściernisk.

6.2.3. Zagrożenia

Obszary problemowe związane z ochroną powietrza wynikają m.in. z:

- emisji komunikacyjnej;

- nieprawidłowych praktyk związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi (spalanie śmieci w piecach centralnego ogrzewania);
- spalania niskokalorycznych i zawierających dużą zawartość siarki paliw stałych.

Na terenie gminy Lipka w okresie grzewczym, a dokładniej w styczniu i lutym odnotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń pyłu PM10 w powietrzu.

6.2.4. Cele i strategia działania

Tabela 14. Cel średniookresowy do roku 2025 - spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez sukcesywną redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza

SPEŁNIENIE NORM JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO POPRZEZ SUKCESYWNĄ REDUKCJĘ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA NA TERENIE GMINY LIPKA

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Opracowanie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, paliwa gazowe i energię elektryczną oraz w razie konieczności opracowanie planu.	gmina Lipka
2.	Wyeliminowanie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi poprzez kontrole gospodarstw domowych przez upoważnionych pracowników Urzędu Gminy oraz funkcjonariuszy Policji.	gmina Lipka, Policja
3.	Stwarzanie warunków dla rozwoju ruchu rowerowego - rozbudowa ścieżek rowerowych.	gmina Lipka
4.	Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach.	gmina Lipka, Policja
5.	Realizacja zapisów Programu ochrony powietrza dla strefy Wielkopolskiej na terenie gminy Lipka	gmina Lipka oraz inne jednostki realizujące, wyznaczone w POP

6.3. Hałas

6.3.1. Stan wyjściowy

Najbardziej aktualne dane dotyczące emisji hałasu na terenie powiatu złotowskiego pochodzą z roku 2010 i dotyczą drogi krajowej nr 11.

Tabela 15. Wyniki pomiarów hałasu na terenie powiatu złotowskiego na drodze krajowej nr 11 w roku 2010

Kilometr drogi	Dopuszczalny poziom hałasu dla pory dnia / nocy (dB)	Odległość punktu od drogi	Równoważny poziom hałasu (dB)	
			pora dzienna	pora nocna
142+600	60 dB / 50 dB	10 m	67,6	64,1
		20 m	63,7	60,2
152+565		10 m	70,1	67,3
		20 m	64,4	61,7

zgodnie z obowiązującym w roku 2010 rozporządzeniem i obniżonymi w stosunku do roku 2012 normami

źródło: raport WIOŚ, 2010

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z Ustawą Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2018 poz. 799 z późn. zm.), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja – wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas – dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu – równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2018 poz. 799 z późn. zm.). W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych

tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość LAeq < 52 dB
- średnia uciążliwość 52 dB < LAeq < 62 dB
- duża uciążliwość 63 dB < LAeq < 70 dB
- bardzo duża uciążliwość LAeq > 70 dB

Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

- komunikacyjne,
- przemysłowe i rolnicze,
- pozostałe.

6.3.2. Źródła hałasu

Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014r, poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu LAeqD w porze dziennej i LAeqN w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania.

Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 16. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe objekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego				
b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c)	65	56	55	45
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d)				
Tereny zabudowy zagrodowej				
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

*Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

Zagrożenie akustyczne na terenie gminy Lipka związane jest głównie z hałasem komunikacyjnym. Do czynników mających wpływ na poziom emisji hałasu drogowego należą: natężenie ruchu, struktura ruchu (w tym udział pojazdów ciężkich), stan techniczny pojazdów, rodzaj i jakość nawierzchni, organizacja ruchu, charakter zabudowy terenów przyległych do ulic.

Na terenie gminy Lipka w ostatnich latach nie przeprowadzono badań natężenia hałasu na ciągach komunikacyjnych (ostatnie badania przeprowadzono w 2010 roku). Ewentualne przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu mogą występować wzdłuż dróg krajowych nr 11 i 22.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy – w stosunku do skali negatywnego oddziaływania, jaki powoduje hałas drogowy, istniejące nieliczne źródła hałasu przemysłowego, związanego ze świadczonymi usługami nie mają większego znaczenia, chociaż lokalnie mogą być uciążliwe. Źródłami hałasu przemysłowego mogą być urządzenia stacjonarne oraz ręczne, sieci i urządzenia energetyczne, urządzenia wentylacyjne i klimatyzacyjne, a także obiekty działalności gastronomiczno-rozrywkowej (np. dyskoteki). Na terenie gminy Lipka nie istnieją duże zakłady przemysłowe.

6.3.3. Zagrożenia

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, na terenie gminy mogą występować problemy związane z nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego. Dotyczy to zarówno pór nocnych i dziennych. Sytuacja ta wynika z obecności na terenie gminy dróg powiatowych. Zaleca się monitoring terenów znajdujących się w pobliżu tych dróg oraz realizację działań mających na celu ochronę przed nadmierną emisją hałasu w przyszłości (montaż ekranów wygłuszających przy drogach oraz modernizacja nawierzchni dróg).

6.3.4. Cele i strategia działania

Tabela 17. Cel średniookresowy do roku 2025 - ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

OGRANICZENIE UCIAŹLIWOŚCI AKUSTYCZNEJ DLA MIESZKAŃCÓW

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów przemysłowych.	gmina Lipka

2.	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu
3.	Kontrolowanie oraz eliminowanie technologii i urządzeń przekraczających wartości normatywne w transporcie i przemyśle	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu
4.	Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających emisji hałasu do środowiska.	GDDKiA, Starostwo Powiatowe w Złotowie, gmina Lipka

6.4. Promieniowanie elektromagnetyczne

6.4.1. Stan wyjściowy

Na terenie powiatu złotowskiego badania monitoringowe pól elektromagnetycznych wykonano w 2012 roku na terenie gminy Lipka przy ul. Niepodległości 53. Zanotowano natężenie 0,12V/m. Nie stwierdzono zatem przekroczenia poziomu dopuszczalnego – 7 V/m⁸.

Zagadnienia dotyczące ochrony ludzi i środowiska przed niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych regulowane są przepisami dotyczącymi:

- ochrony środowiska,
- bezpieczeństwa i higieny pracy,
- prawa budowlanego,
- zagospodarowania przestrzennego,
- przepisami sanitarnymi.

Jako promieniowanie niejonizujące określa się promieniowanie, którego energia oddziałująca na każde ciało materialne nie wywołuje w nim procesu jonizacji. Promieniowanie to związane jest ze zmianami pola elektromagnetycznego. Poniżej zestawiono potencjalne źródła omawianego promieniowania:

- urządzenia wytwarzające stałe pole elektryczne i magnetyczne,
- urządzenia wytwarzające pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz, (stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia),
- urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1 kHz do 300 GHz (urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne),

⁸ Program Ochrony Środowiska dla powiatu złotowskiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą na lata 2017 - 2020

- inne źródła promieniowania z zakresu częstotliwości: 0 - 0,5 Hz, 0,5 - 50 Hz oraz 50-1000 Hz.

Zagadnienia dotyczące promieniowania niejonizującego są określone przez Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003r., Nr 192, poz. 1883).

Dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, rozporządzenie ustala odrębną wartość składowej elektrycznej pola w wysokości 7 V/m.

Dla pozostałych terenów, na których przebywanie ludzi jest dozwolone bez ograniczeń, rozporządzenie ustala wysokość składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz w wysokości 10 kV/m, natomiast składowej magnetycznej w wysokości 60 A/m. Ponadto rozporządzenie określa:

- dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego,
- metody kontroli dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych,
- metody wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, jeżeli w środowisku występują pola elektromagnetyczne z różnych zakresów częstotliwości.

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Źródła promieniowania

Na terenie gminy Lipka źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- radionawigacyjne i radiolokacyjne,
- elektrownie wodne

Pola elektromagnetyczne emitowane przez linie średnich napięć oraz niskich napięć są traktowane jako nieistotne źródła pola elektromagnetycznego z punktu widzenia wpływu na środowisko oraz zdrowie ludzi. Natomiast linie wysokich i najwyższych napięć generują promieniowanie o wartościach znacznie przekraczających dopuszczalne w terenach zabudowy mieszkaniowej. W związku z tym pod liniami o napięciu 110 kV i wyższym oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, jak i również w bezpośrednim sąsiedztwie stacji elektroenergetycznych należy unikać lokalizacji budynków mieszkalnych lub ich lokalizacja powinna być poprzedzona odpowiednimi pomiarami.

W celu ochrony krajobrazu przed negatywnym oddziaływaniem linie

elektroenergetyczne, stacje nadawcze radiowo-telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej i inne obiekty radiokomunikacyjne, należy lokalizować poza miejscami objętymi szczególną ochroną, z uwzględnieniem zakazów wynikających z aktów prawa miejscowego, powołujących określone formy, wpływ na krajobraz był jak najmniejszy. Należy także wprowadzić zasadę, że jeśli w bliskim sąsiedztwie planowana jest lokalizacja kilku obiektów radiowo telewizyjnych lub obiektów radiokomunikacyjnych, to muszą one być lokalizowane na jednej konstrukcji wsporczej.

6.4.2. Cele i strategia działania

Tabela 18. Cel średniookresowy do roku 2025 - kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska

KONTROLA I OGRANICZENIE EMISJI NIJONIZUJĄCEGO PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO DO ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY LIPKA

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Ograniczanie powstawania źródeł pól elektromagnetycznych na terenach gęstej zabudowy mieszkaniowej na etapie planowania przestrzennego	gmina Lipka
2.	Kontrola obecnych i potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu
3.	Utrzymanie poziomów elektromagnetycznego promieniowania poniżej dopuszczalnego lub co najwyżej na poziomie dopuszczalnym.	przedsiębiorcy
4.	Prowadzenie ewidencji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Urząd Komunikacji Elektronicznej

6.5. Gospodarka odpadami

6.5.1. Stan wyjściowy

Odpady komunalne na terenie gminy Lipka powstają głównie w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach handlowych, obiektach użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola).

Zbiórka odpadów i punkt selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gminy Lipka

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów właściciele nieruchomości obowiązani są do prowadzenia selektywnego zbierania, a odbierający odpady do odbierania następujących rodzajów odpadów:

- Papier
- Szkło
- Metale
- Tworzywa sztuczne
- Odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów

Wyżej wymienione odpady są odbierane bezpośrednio z nieruchomości wraz z odpadami zmieszanymi, czym zajmuje się Związek Gmin Krajny w Złotowie do którego należy Gmina Lipka. Pozostałe gminy, które należą do Związku to: Złotów, Łobżenica, miasto Złotów, Tarnówka oraz Zakrzewo.

W dniu 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 1 lipca 2011 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152, poz. 897), która wprowadza znaczące zmiany w systemie gospodarki odpadami komunalnymi. Od tego dnia gmina ma 18 miesięcy na wprowadzenie nowego systemu, który w szczególności polega na przejęciu odpowiedzialności przez gminę za odpady i ustaleniu stawek opłat dla mieszkańców za odbiór i zagospodarowanie odpadów.

Natomiast inne odpady komunalne takie jak wymienione poniżej zbierane powinny być w punktach selektywnego ich zbierania. PSZOK na terenie gminy Lipka jest w trakcie budowy, która rozpoczęła się w maju 2016 roku, a ma zakończyć w grudniu 2018 roku. We wspomnianym punkcie zbierane będą wymienione poniżej odpady:

- Odpady wielkogabarytowe i meble
- Odpady budowlano-remontowe i rozbiórkowe
- Zużyte opony

- Przeterminowane leki
- Chemikalia
- Zużyte baterie i akumulatory
- Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny
- Odzież i tekstylia z materiałów naturalnych

Charakterystyka odpadów powstających w gminie Lipka

Odpady ulegające biodegradacji - są to odpady spożywcze pochodzenia głównie roślinnego. Mieszkańcy zabudowy wielomieszkaniowej nie mają zwykle możliwości wykorzystania tego rodzaju odpadów. Są one gromadzone wraz z innymi odpadami stałymi i kierowane na składowiska odpadów. W zabudowie zagrodowej i jednorodzinnej na rozpatrywanym obszarze odpady organiczne wykorzystywane są częściowo jako karma dla zwierząt lub kompostowane w kompostownikach przydomowych i używane następnie jako nawóz np. w ogrodach.

Odpady biologiczne są podatne na procesy fermentacji tlenowej. Na omawianym terenie, zwłaszcza, z uwagi na jego rolniczy charakter zalecane jest kompostowanie tych odpadów zarówno w kompostownikach przydomowych, jak również przy zastosowaniu kompostowni płytowych.

Odpady mineralne - na analizowanym terenie grupę tę stanowi głównie popiół z ogrzewania piecowego, ponadto stłuczka ceramiczna, drobne frakcje odpadów, pył, piasek oraz gruz budowlany. Według danych z badań, ilość tego typu odpadów dochodzi do 30 – 40 % masy w odpadach pochodzących z budynków ogrzewanych indywidualnie paliwem stałym i do 10 – 15 % w odpadach z budynków zaopatrywanych w ciepło centralnie. Przyczyną jest dominujące ogrzewanie paliwem węglowym. Przy racjonalnej gospodarce odpadami odpady mineralne za wyjątkiem popiołu i pyłu powinny być zagospodarowywane lokalnie przy ulepszeniu dróg gruntowych.

Odpady podatne na procesy segregacji. Surowce wtórne tj.: makulatura, szkło, tworzywa sztuczne, metale stanowią materiały handlowe. Ilość tej grupy odpadów systematycznie rośnie z wyjątkiem złomu stali, który stanowi najłatwiejszy surowiec możliwy do pozyskania w procesie segregacji, a następnie do sprzedaży. Również na metale kolorowe istnieje znaczny popyt na rynku skupu surowców wtórnych. Ilość odpadów papierowych, kartonowych i tekturowych zdeterminowana jest na analizowanym obszarze istniejącym systemem ogrzewnictwa. Odpady te są obecnie w znacznym stopniu wykorzystywane jako paliwo (w paleniskach domowych – piecach węglowych). Tekstylia – są możliwe do zagospodarowania (podobnie jak pozostałe surowce wtórne) tylko w postaci czystej (materiał jednorodny, bez zanieczyszczeń). Z tworzyw sztucznych najpraktyczniejsze do zagospodarowania są

opakowania z tworzyw termoplastycznych tj.: opakowania z PET (politereftalan etylenu), wyroby kształtowe z PP (polipropylen) i PE (polietylen). Natomiast cienkie woreczki foliowe (np. rozdawane w sklepach do zakupionych produktów) są praktycznie nie do wykorzystania. Podobnie trudne do wykorzystania są wyroby z PCV /polichloroku winylu/ (np. winyleum, płytki PCV itp.). Szkło jest odpadem nieaktywnym, obojętnym dla środowiska (główny składnik – dwutlenek krzemu). Jednak jego odzysk i zawrótanie ponownie do procesu produkcji wpływa na zmniejszenie zapotrzebowania surowców (m.in. piasku szklarskiego, sody, mączki wapiennej) oraz obniżenie emisji gazów w procesie produkcji szkła: dwutlenku siarki, tlenków azotu, dwutlenku węgla, chloru i fluoru.

Udział odpadów użytecznych dla gminy Lipka wzrasta. Zawrótanie do procesów produkcji surowców wtórnych (ze zbiórki selektywnej, po ich obróbce i uzdatnieniu) przyczyni się do oszczędności miejsca na składowiskach odpadów. Ponadto wpłynie na zmniejszenie zużycia surowców pierwotnych w procesach produkcji oraz obniżenie emisji zanieczyszczeń (gazów, pyłów, ścieków).

Odpady wielkogabarytowe - zużyte wyposażenie mieszkań, urządzeń kuchennych, łazienkowych, sprzęt elektroniczny, meble itp. W ostatnich latach zauważa się wyraźny wzrost ich ilości, również na rozpatrywanym obszarze. Społeczeństwo pozbywa się starych mebli, zużytego sprzętu gospodarstwa domowego (lodówki, pralki, kuchnie gazowe), urządzeń łazienkowych oraz zużytego sprzętu elektronicznego (RTV, komputery). Przy okazji wymiany na nowy pojawiają się również opakowania przestrzenne. Z odpadów wielkogabarytowych najbardziej problemowymi są urządzenia chłodnicze, z których przed demontażem i przerobem powinny być odciążane środki chłodnicze (freon) i olej sprężarkowy. Problem zagospodarowania omawianej grupy odpadów ze względów ekonomicznych powinien być rozwiązany w skali co najmniej całego powiatu lub kilku powiatów.

Odpady z oczyszczania ścieków komunalnych - zgodnie z ustawą o odpadach (Dz. U. t.j. z 2018 r. poz. 992, art. 96) zagospodarowanie tych odpadów jest obowiązkiem ich wytwórcy - pozostaje zatem w gestii administratora oczyszczalni ścieków. Osady ściekowe muszą być prawidłowo unieszkodliwiane celem: zmniejszenia zagniwalności (stabilizacja osadu), wyeliminowania organizmów chorobotwórczych (higienizacja osadu) oraz zmniejszenia ich objętości i masy (odwadnianie, suszenie i/lub spalanie). Podstawową zasadą gospodarki osadem jest zmniejszenie jego objętości. Zagęszczanie zmniejsza jego objętość około 4–krotnie, a odwadnianie i suszenie około 10–krotnie.

Odpady niebezpieczne - do grupy tej należą odpady zawierające w swoim składzie substancje: toksyczne, palne, wybuchowe itd. Z ww. odpadów na omawianym obszarze występują: zużyte baterie, akumulatory, odpady zawierające rtęć (lampy rtęciowe, termometry), pozostałości oraz opakowania po farbach i

lakierach, rozpuszczalniki organiczne (w tym chlorowcoorganiczne), środki czyszczące, środki ochrony roślin (pestycydy) oraz opakowania po nich, środki do konserwacji i ochrony drewna oraz opakowania po nich, zbiorniki po aerozolach, pozostałości domowych środków do dezynfekcji i dezynsekcji, odpady zawierające oleje, odczynniki chemiczne, częściowo wykorzystane leki, materiały budowlane zawierające azbest (np. eternit), odpady wielkogabarytowe przede wszystkim agregaty chłodnicze (lodówki), w których znajdują się freony; wraki samochodowe, w których znajdują się oleje czy płyny hamulcowe. Według danych Instytutu Gospodarowania Odpadami w Katowicach ilość składników niebezpiecznych w odpadach komunalnych z rejonów wiejskich, a więc również na analizowanym terenie – stanowi: 0,3 – 0,5 % ogólnej masy odpadów, a wskaźnik wytwarzania odpadów niebezpiecznych wynosi: 0,3 – 0,7 kg / M rok. Odpady te nie powinny trafiać do strumienia odpadów komunalnych. Zaleca się ich selektywną zbiórkę i odbiór od mieszkańców, następnie przechowywanie w kontenerze KE-7, do czasu uzyskania partii wysyłkowej. Docelowo kierować je należy do unieszkodliwienia w zakładach specjalistycznych posiadających odpowiednie zezwolenia.

Odpady zawierające środki ochrony roślin - przeterminowane chemikalia, skażona ziemia, opakowania po środkach ochrony roślin. Na analizowanym obszarze z uwagi na jego rolniczy charakter, udział ww. grupy w odpadach niebezpiecznych jest znaczny. Pestycydy należą do substancji trujących, a opakowania po nich podlegają przepisom Ustawy z dnia 13 czerwca 2013r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 150 z późn. zm.) Zgodnie z ww. przepisami użytkownicy substancji trujących są zobowiązani do zwrotu opakowań po tych substancjach producentowi, sprzedawcy lub importerowi. Jednocześnie producenci, sprzedawcy i importerzy zobowiązani są odbierać opakowania po tych substancjach. Obowiązek zwrotu i odbioru dotyczy również opakowań po substancjach trujących przeterminowanych, w uszkodzonych opakowaniach oraz nie nadających się do dalszego użytku. Producenci, sprzedawcy i importerzy substancji trujących mogą zlecić obowiązek odbioru opakowań po tych substancjach - odbiorcy odpadów niebezpiecznych. Zużyte świetlówki, lampy rtęciowe lub rtęciowo – sodowe - ze względu na zawarte w nich pary rtęci - kwalifikowane są do odpadów niebezpiecznych. Wymagają one szczególnego zabezpieczenia w okresie ich czasowego składowania. Całe nieuszkodzone lampy należy pakować w worki polietylenowe. Po zawiązaniu worki umieszczać w szczelnych pojemnikach.

Oleje pracowane z warsztatów samochodowych i z autoszrotów - są to mieszaniny węglowodorów z dodatkiem niewielkich ilości takich komponentów jak: detergenty, inhibitory utleniania, korozji i zużycia, modyfikatory lepkości, środki przeciwpienne, przeciwzatarciowe i inne.

Zużyte akumulatory ołowiowe z elektrolitem - z uwagi na zawartość kwasu oraz ołowiu i jego związków zaliczane są do odpadów niebezpiecznych. Ołów metaliczny

i pasta ołowiowa stanowią odpowiednio 34 i 39 % masy, a kwas siarkowy około 11 %. Pozostałe składniki to: ebonit, polipropylen PP, szkło, stal. Zgodnie z ustawą o opakowaniach akumulatory podlegają kaucjowaniu.

Zużyte źródła prądu z gospodarstw domowych - ze względu na specyfikę ich utylizacji i możliwości sortowania, wyróżnia się baterie: miniaturowe, średniej wielkości i o względnie wysokich gabarytach (powyżej 63 mm), które powinny być zbierane i utylizowane osobno.

Opakowania po produktach naftowych - kierowane są do strumienia odpadów komunalnych. Problem zbiórki opakowań z tworzyw sztucznych po produktach naftowych (m.in. oleje, smary, płyny typu Borygo) nie jest rozwiązany.

Odpady zawierające azbest występują w odpadach poremontowych, szczególnie pochodzących ze starych budynków (materiały izolacyjne, rury i płyty azbestocementowe, eternit itp.). Azbest i wytworzone z niego materiały budowlane stanowią odpady niebezpieczne i wymagają specjalnych metod postępowania, a następnie unieszkodliwiania. Postępowanie w tym zakresie reguluje rozporządzenie Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71, poz. 649). Gmina realizuje zapisy Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Lipka, który został przyjęty w 2013 roku. Celem opracowania Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Lipka jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy do końca 2032 roku.

6.5.2. Zagrożenia

Obszary problemowe dotyczące gospodarki odpadami związane są z:

- nieprawidłowymi praktykami dotyczącymi gospodarowania odpadami przez mieszkańców (np. spalanie odpadów komunalnych, pozbywanie się odpadów w sposób niezgodny z przepisami prawa),
- niewystarczającym poziomem selektywnej zbiórki odpadów oraz mały poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania,
- występowaniem wyrobów zawierających azbest.

6.5.3. Cele i strategia działania

Tabela 19. Cel średniookresowy do roku 2025 - racjonalna gospodarka odpadami na terenie gminy Lipka

RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI NA TERENIE GMINY LIPKA

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk śmieci.	gmina Lipka
2.	Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie i regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie.	gmina Lipka
3.	Składanie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi do Marszałka Województwa Wielkopolskiego (rokrocznie).	ZGK w Złotowie
4.	Przeprowadzenie analizy stanu gospodarki odpadami, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi (rokrocznie).	ZGK w Złotowie
5.	Realizacja „Kompleksowego Regionalnego Programu Gospodarki Odpadami”.	ZGK w Złotowie
6.	Gospodarowanie odpadami w postaci wyrobów zawierających azbest.	gmina Lipka, właściciele prywatni, zarządcy nieruchomości

6.6. Odnawialne źródła energii

6.6.1. Stan aktualny

Wraz z wciąż rosnącym zapotrzebowaniem na energię a przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów

przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych).

Odnawialne źródło energii to natomiast źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

W roku 2012 produkcja energii pierwotnej ze źródeł odnawialnych stanowiła 10,6% produkcji ogółem (GUS). Zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE, udział odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii brutto powinien wynieść 15% do roku 2020. Do źródeł o największym technicznym potencjale należą kolejno: biomasa, energia wiatru, energia słoneczna, zasoby geotermalne oraz energia wody.

6.6.2. Biomasa i biogaz

Biomasa

Biomasę stanowią organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarzania energii elektrycznej.

Do najważniejszych rodzajów tego typu paliw należą:

- drewno,
- słoma i odpady pochodzące z produkcji rolniczej,
- odpady organiczne,
- oleje roślinne,
- tłuszcze zwierzęce,
- osady ściekowe,
- rośliny szybko rosnące, takie jak:
  - wierzba wiciowa,
  - miskant olbrzymi (trawa słoniowa),
  - słonecznik bulwiasty,
  - ślazowiec pensylwański,
  - rdest sachaliński.

Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta. Z uwagi na rolniczy charakter gminy Lipka, na jej terenie występują znaczne zasoby biomasy.

Biogaz

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów.

6.6.3. Energia wiatru

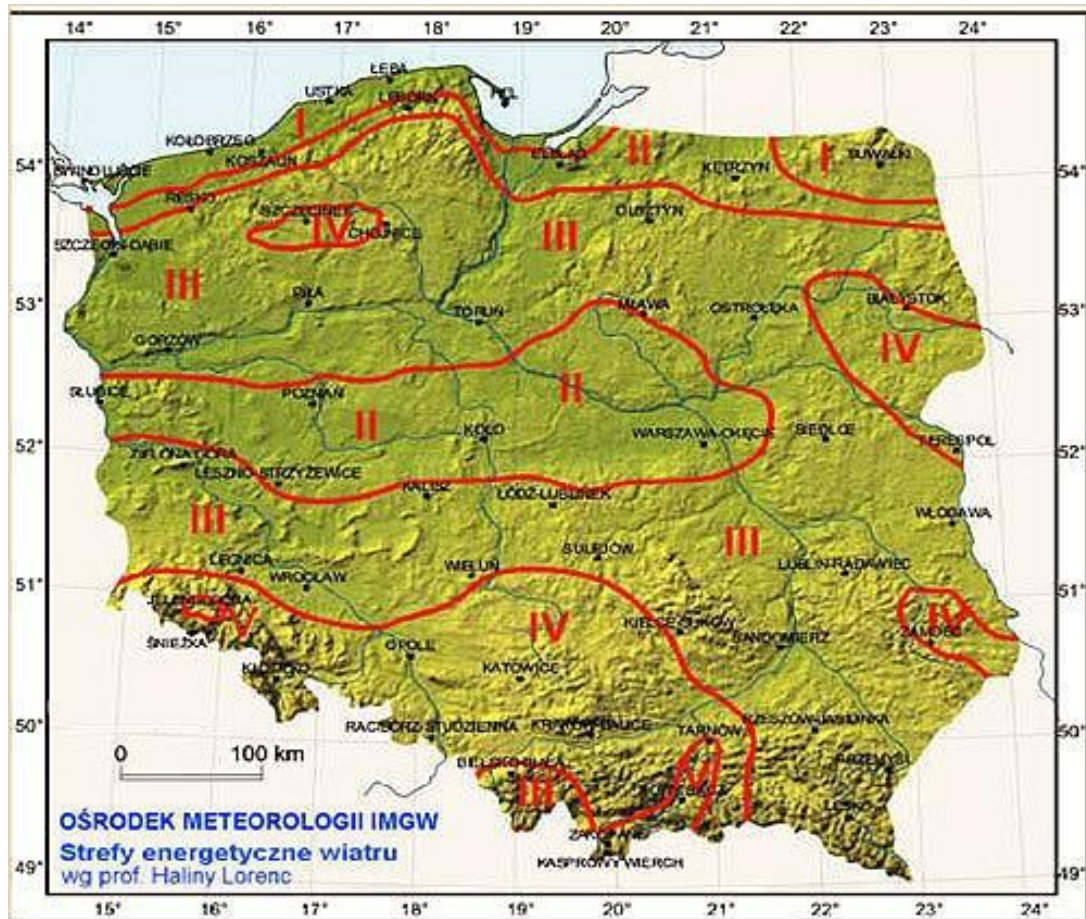
Energię wiatru stanowi energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych. Potencjał elektrowni wiatrowych jest określany przez możliwości generowania przez nie energii elektrycznej. Tereny o korzystnym potencjale wyznacza się na podstawie badań kierunku, siły oraz częstotliwości występowania wiatrów. Na tej podstawie sporządzono strefy energetyczne wiatru oraz podzielono powierzchnię kraju zgodnie z potencjałem energetycznym.

Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

- Strefa I – wybitnie korzystna
- Strefa II – bardzo korzystna
- Strefa III - korzystna
- Strefa IV - mało korzystna
- Strefa V - niekorzystna

Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW gmina Lipka leży w strefie korzystnej. Poniższy rysunek przedstawia podział terytorium Polski na strefy energetyczne wiatru.

Rysunek 6. Strefy energetyczne warunków wiatrowych

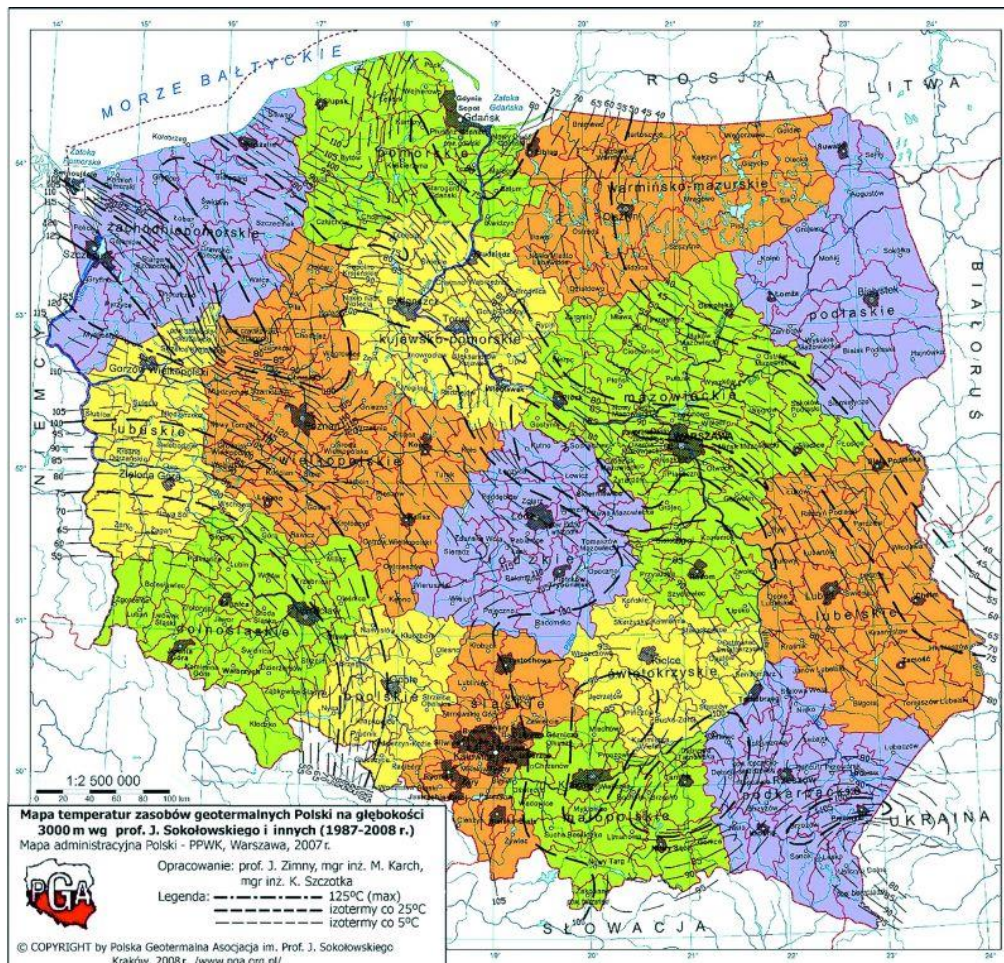

Należy pamiętać, aby planując inwestycje mającą na celu wykorzystanie energii odnawialnej należy wziąć pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze, techniczne, środowiskowe (przede wszystkim formy ochrony przyrody oraz obszary cenne przyrodniczo), prawne, ekonomiczne oraz społeczne.

6.6.4. Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to energia cieplna pozyskiwana z głębi ziemi i stosowana głównie w celach grzewczych. Z racji na szerokie rozpowszechnienie o pełną odnawialność energia tego typu stanowi olbrzymi potencjał. Ciepłe wody o wyższej temperaturze zdadne są do produkcji energii elektrycznej, pozostałe z powodzeniem są stosowane w ciepłownictwie, rolnictwie czy do celów rekreacyjnych. Oszacowanie potencjału energii geotermalnej wiąże się z koniecznością kosztownych odwiertów próbnych.

Rysunek 7. Zasoby geotermalne Polski

Źródło: pga.org.pl

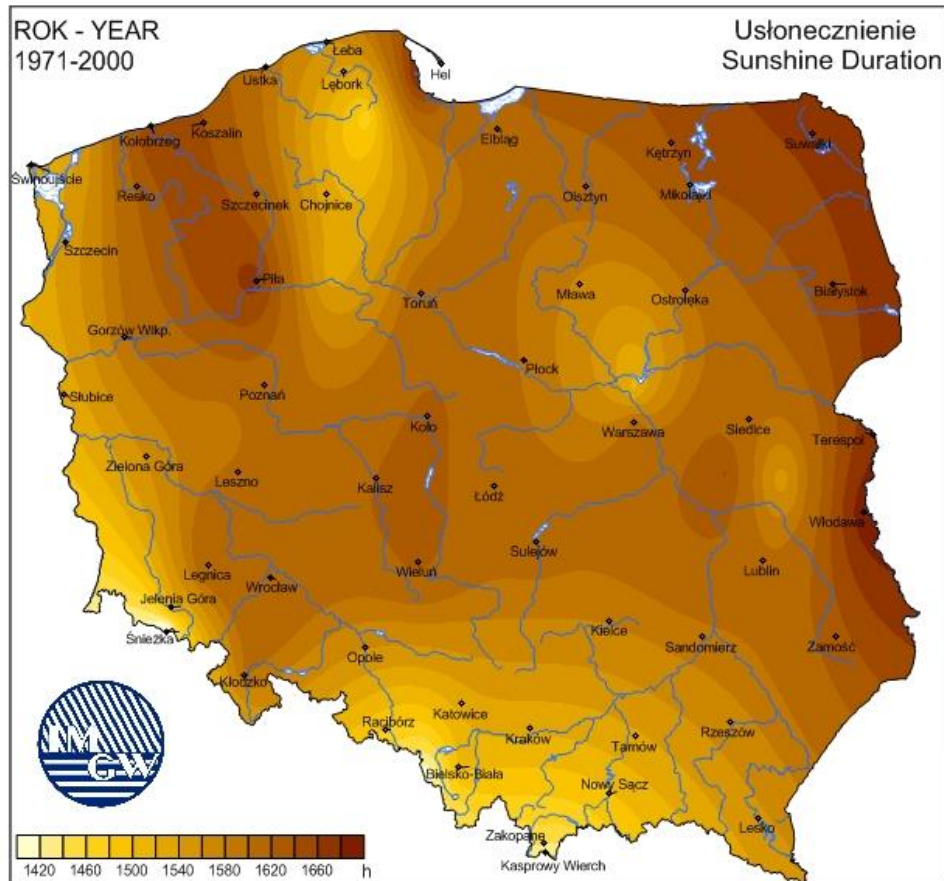
Analizując powyższe mapy rozkładu gęstości strumienia ciepłego można stwierdzić, iż budowa instalacji geotermalnych wysokiej entalpii w gminie nie jest uzasadniona. Jednakże można wykorzystać geotermię płytką przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Pompa ciepła jest urządzeniem przenoszącym ciepło z ogólnie dostępnego środowiska cechującego się niewyczerpalnymi zasobami energii, tj. gruntu, wody lub powietrza (dolne źródło ciepła) do górnego źródła ciepła w postaci ciepła o wyższej temperaturze.

6.6.5. Energia słońca

Energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w dwojaki sposób: do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła. Ciepło może być pozyskiwane w sposób bierny poprzez nagrzewanie pomieszczeń bezpośrednim promieniowaniem bądź poprzez systemy cieczowych lub powietrznych kolektorów słonecznych służących ogrzewaniu mieszkań, podgrzewaniu wody użytkowej itp. Konwersja promieniowania na prąd elektryczny odbywa się natomiast poprzez zastosowanie ogniw

fotowoltaicznych bądź elektrowni termicznych. Zastosowanie kolektorów słonecznych może okazać się zasadne już nawet w przypadku użytkowania przez pojedyncze gospodarstwa domowe, w zależności od stopnia zapotrzebowania na ciepłą wodę. Poniższe rysunki przedstawiają dwa najważniejsze czynniki wpływające na opłacalność inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej.

Rysunek 8. Średni czas usłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski

Źródło: IMGW

Gmina Lipka zlokalizowana jest w strefie, gdzie nasłonecznienie szacowane jest na 1620 h/rok. Opisane powyżej warunki panujące na terenie gminy dają możliwość wykorzystywania energii promieniowania słonecznego do podgrzewania wody użytkowej w budynkach mieszkalnych, a także obiektach oświatowych (szkoły, przedszkola). Z uwagi na koszt instalacji tego rodzaju, warto rozważyć możliwość ich współfinansowania w ramach partnerstwa Publiczno-Prywatnego. Gmina dysponuje dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej. Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej w gminie powinno być zatem instalowanie indywidualnych małych instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej. Na terenie gminy Lipka powstaje obecnie instalacja fotowoltaiczna, a kolejne tego typu są na etapie kompletowania dokumentacji.

6.6.6. Energia cieków wód powierzchniowych

Potencjalna i kinetyczna energia cieków wód powierzchniowych wykorzystywana jest do wytwarzania energii w elektrowniach wodnych. Do energii odnawialnej zalicza się tylko i wyłącznie produkcję energii elektrycznej w elektrowniach na dopływie naturalnym (przeływowych).

Planując inwestycję mającą na celu wykorzystanie energii kinetycznej cieków wodnych, należy wziąć pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze (ocena zasobów przez IMGW, warunków geomorfologicznych i geologicznych), techniczne (tryb pracy elektrowni, specyfikacja techniczna turbin, wydajność), środowiskowe (przede wszystkim formy ochrony przyrody oraz obszary cenne przyrodniczo), prawne (pozwolenie wodnoprawne zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego), ekonomiczne oraz społeczne (np. turystyka).

W przypadku realizacji przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, należy pamiętać, że możliwości rozwoju hydroenergetyki, wykorzystania energii wiatru, energii z wód geotermalnych czy biomasy uwarunkowane są nie tylko zasobami energetycznymi, ale także regulacjami prawnymi w zakresie ochrony przyrody i ustaleniami Samorządu Województwa Wielkopolskiego, które zawarte są w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa i dotyczą gospodarowania przestrzenią. Ograniczenia prawne dotyczą przede wszystkim wykluczenia inwestycji z terenów chronionych lub przynajmniej dostosowania ich skali do uwarunkowań terenowych i środowiskowych.

Na obszarze gminy Lipka we wsi Wielki Buczek na rzece Stołuni funkcjonuje elektrownia wodna.

6.6.7. Zagrożenia

Zagrożenia wynikające z rozwoju wykorzystania alternatywnych źródeł energii mogą być związane z negatywnym wpływem nowopowstałych instalacji służących do wykorzystania odnawialnych źródeł energii na środowisko. Przed przystąpieniem do realizacji tego typu inwestycji zaleca się dobrze dobrać lokalizację inwestycji z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. W celu doboru lokalizacji należy odnieść się do zapisów niniejszego Programu, innych dokumentów lokalnych, a także dokumentów wyższego szczebla, determinujących politykę przestrzenną gminy.

6.6.8. Cele i strategia działania

Gmina Lipka powinna prowadzić politykę zgodną ze strategią Unii Europejskiej, która oparta jest na stałym wzroście udziału energii produkowanej w źródłach odnawialnych. Z przyjętej Dyrektywy 2009/28/WE wynika, że kraje członkowskie wspólnie do roku 2020 osiągnąć powinny 20 proc. udział energii ze źródeł odnawialnych (OZE) w całkowitym zużyciu energii i 10 proc. udział tej energii w sektorze transportowym, liczonych odpowiednio.

Tabela 20. Cel średniookresowy do roku 2025 – rozwój OZE na terenie gminy Lipka

ROZWÓJ OZE NA TERENIE GMINY LIPKA

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej i wzrost produkcji energii elektrycznej w technologii wysokosprawnej kogeneracji.	gmina Lipka
2.	Zmniejszenie strat sieciowych na przesyle i dystrybucji energii (modernizacja i budowa nowych, rozwój generacji rozproszonych)	gmina Lipka
3.	Wzrost efektywności końcowego wykorzystania energii.	gmina Lipka

7. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

Tabela 21. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyko
Poważne awarie	Ograniczanie zagrożeń poważnymi awariami i minimalizacja ich skutków	Ograniczanie zagrożeń poważnymi awariami	Prowadzenie rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku występowania poważnych awarii oraz potencjalnych sprawców awarii	zadanie monitorowane: PSP, WIOŚ	brak
			Aktualizacja wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania kryzysowego	zadanie monitorowane: Wojewoda, PSP, WIOŚ, Centrum Zarządzania Kryzysowego, starostwo powiatowe	brak
			Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w nowoczesny sprzęt do wykrywania i lokalizacji awarii	zadanie gminy zadanie monitorowane Wojewoda, GIOŚ, PSP, WFOŚiGW, starostwo powiatowe	niedobór środków finansowych

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Ochrona zasobów przyrody	Ochrona zasobów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych	Rozwój i weryfikacja obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu	<p>Sporządzenie audytu krajobrazowego oraz określenie zasad zagospodarowania wyznaczonych krajobrazów priorytetowych w planie zagospodarowania przestrzennego</p>	<p>zadanie monitorowane: Zarząd Województwa</p>	<p>brak precyzyjnej metodyki waloryzacji krajobrazów oraz zasobów kadrowych i środków finansowych do opracowania audytu</p>
			<p>Aktualizacja dokumentów planistycznych gmin, z uwzględnieniem lokalizacji krajobrazów priorytetowych i zasad ich zagospodarowania</p>	<p>zadanie gminy</p>	<p>opóźnienie wykonania audytu krajobrazowego województwa i wynikająca stąd konieczność przesunięcia realizacji zadania na okres po 2020r.</p>
			<p>Zachowanie obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych</p>	<p>Zapewnienie ochrony tworów przyrody ożywionej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej – pomników przyrody</p>	<p>zadanie gminy</p>
		<p>zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów</p>			

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

		Doskonalenie planowania i realizacji zadań ochronnych	Opracowanie planów zadań ochronnych dla wszystkich obszarów Natura 2000, dla których sprawującym nadzór jest RDOŚ w Poznaniu	zadanie monitorowane: RDOŚ	niedobór środków finansowych
			Opracowanie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów	zadanie monitorowane: RDOŚ	niedobór środków finansowych
	Zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej	Zachowanie ciągłości terytorialnej i spójności polityki ekologicznej	Wyznaczenie, utrzymanie i właściwe zagospodarowanie korytarzy ekologicznych, łączących obszary o charakterze węzłowym	zadanie monitorowane: Zarząd Województwa, WMBPP	niedostateczne rozpoznanie szlaków migracji zwierząt oraz braki w wiedzy nt. właściwych sposobów zagospodarowania korytarzy ekologicznych
			Wyznaczenie, utrzymanie i właściwe zagospodarowanie korytarzy ekologicznych na poziomie lokalnym	zadanie monitorowane: samorządy lokalne	niedostateczne rozpoznanie szlaków migracji zwierząt oraz braki w wiedzy nt. właściwych sposobów zagospodarowania korytarzy ekologicznych
			Budowa przejść dla zwierząt przez trasy komunikacyjne, w miejscach, w których przecinają one szlaki migracji	zadanie monitorowane: wykonawcy inwestycji drogowych i kolejowych	brak dostatecznej wiedzy nt. szlaków migracyjnych zwierząt i rzeczywistego wpływu tras komunikacyjnych na drożność korytarzy ekologicznych

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Lasy	Doskonalenie zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	Utrzymanie, powiększanie i ochrona zasobów leśnych oraz gruntów zadzewionych i zakrzewionych	Aktualizacja planów urządzenia lasów, w celu zapewnienia racjonalnego użytkowania zasobów leśnych Lasów Państwowych (kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów z zachowaniem bogactwa biologicznego siedlisk przyrodniczych, flory, fauny i grzybów)	zadanie monitorowane: nadleśnictwa Lasów Państwowych	niewuwzględnianie części potrzeb ochrony przyrody i środowiska w planach urządzania lasu
			Uzupełnianie i aktualizacja planów urządzenia lasów niebędących w Zarządzie Lasów Państwowych	zadanie monitorowane: starostwo powiatowe	niedobór środków finansowych
			Aktualizacja programu zwiększania lesistości i kontynuacja zalesień z uwzględnieniem potrzeb ochrony wartościowych siedlisk nieleśnych, kształtowania korytarzy ekologicznych i rekultywacji terenów zdegradowanych	zadanie monitorowane: Lasy Państwowe, właściciele i użytkownicy gruntów	brak

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

			Utrzymanie i powiększanie powierzchni gruntów zadrzewionych i zakrzewionych, w tym form zadrzewień nierozzerwalnie związanych z przestrzenią krajobrazu kulturowego	zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów	niedobór środków finansowych
			Prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej	zadanie monitorowane: Lasy Państwowe, koła łowieckie	brak

Gleby i zasoby geologiczne	Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin	Eksploatowanie złóż efektywnie i z poszanowaniem przyrody	Opracowanie ekspertyzy dotyczącej aktualnych i potencjalnych kolizji między eksploatacją złóż a potrzebami ochrony przyrody	zadanie monitorowane: Zarząd Województwa	niedobór środków finansowych
			Zapobieganie nielegalnej eksploatacji złóż kopalin	zadanie gminy, PIG-PIB, policja, straż gminna, starostwo powiatowe	niedobór środków finansowych
			Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	zadanie monitorowane: Zarząd Województwa, podmioty gospodarcze	niedobór środków finansowych

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

	Ochrona gleb	Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	Rozwój systemu monitoringu gleb	zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów, IUNG, OSChR, WIOŚ	niedobór środków finansowych
			Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom	zadanie monitorowane: właściciele gruntów, starostwo powiatowe	niedobór środków finansowych
			Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne, w szczególności zapobieganie dewastacji gleb hydrogenicznym	zadanie monitorowane: właściciele gruntów, ARiMR, PZDR, PK	niedobór środków finansowych, niska świadomość społeczna
			Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego	zadanie gminy zadanie monitorowane: Zarząd Województwa, właściciele i użytkownicy gruntów ARiMR, PZDR, NOG	niedobór środków finansowych
			Usuwanie zanieczyszczeń gleb	zadanie gminy zadanie monitorowane: sprawcy szkód, właściciele gruntów, instytuty badawcze, RDOŚ, WIOŚ, WFOŚiGW, starostwo powiatowe	niedobór środków finansowych
		Zwiększenie skali	zadanie gminy	niedobór	
		Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych			

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

			rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, dla przywrócenia im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej	zadanie monitorowane: sprawcy szkód, właściciele gruntów, instytuty badawcze, RDOŚ, WIOŚ, WFOŚiGW, starostwo powiatowe	środków finansowych
			Działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na powierzchni ziemi	zadanie gminy zadanie monitorowane: sprawcy szkód, właściciele gruntów, instytuty badawcze, RDOŚ, WIOŚ, WFOŚiGW, starostwo powiatowe	niedobór środków finansowych, niska świadomość społeczna

Wody	Osiągnięcie celów środowiskowych dla wód	Poprawa stanu ekologicznego wód podziemnych	Dokonywanie zrzutu ścieków komunalnych i przemysłowych wyłącznie oczyszczonych, najlepiej w oczyszczalniach z podwyższonym stanem usuwania biogenów	zadanie gminy	niedobór środków finansowych
				zadanie monitorowane: zakłady wodociągów i kanalizacji, przedsiębiorcy	

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

			<p>Ograniczenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do wód i do ziemi ze źródeł rozproszonych i obszarowych przez m.in.: stosowanie nawożenia dostosowanego do potrzeb uprawowych – stosowanie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, wyposażenie gospodarstw w zbiorniki na gnojówkę i gnojownicę oraz płyty obornikowe.</p>	<p>zadanie monitorowane: rolnicy, PZDR</p>	<p>niedobór środków finansowych, niedostateczna świadomość zagrożeń dla wód</p>
			<p>Prowadzenie racjonalnej gospodarki rybackiej ukierunkowanej na ograniczanie eutrofizacji m.in. przez ograniczenie stosowania zanęt – stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rybackiej w Chowie i Hodowli Ryb</p>	<p>zadanie monitorowane: rybacy, jednostki naukowe opiniujące operaty rybackie</p>	<p>opóźnione w czasie wprowadzenie nowych wymogów ochrony wód przed ichtioeutrofizacją do operatów rybackich</p>

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

			Zachowanie wielkości i dynamiki przepływu wód – utrzymanie i regulacja rzek z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych i gospodarczych	zadanie monitorowane: Zarząd Województwa	niedobór środków finansowych
			Wdrożenie zapisów planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza dolnej Wisły oraz w programie wodno-środowiskowym kraju	zadanie gminy	niedobór środków finansowych
				zadanie monitorowane: WIOŚ, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, właściciele nieruchomości	
			Prowadzenie monitoringu potencjału ekologicznego wód powierzchniowych	zadanie monitorowane: WIOŚ	niedobór środków finansowych
			Likwidacja nieczynnych ujęć wody	zadanie monitorowane: właściciele nieczynnych ujęć wody, państwowe służby hydrogeologiczne	brak świadomości zagrożeń, niedobór środków finansowych
			Prowadzenie monitoringu stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych	zadanie monitorowane: państwowe służby hydrogeologiczne	brak

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

		Stosowanie instrumentów ekonomicznych w racjonalnym gospodarowaniu wodami	Stosowanie zasad pełnego zwrotu kosztów za korzystanie z wody	zadanie monitorowane: przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	opóźnienia w wycenie
			Wdrożenie zasad proporcjonalnej partycypacji w utrzymaniu urządzeń wodnych	zadanie monitorowane: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, spółki wodne	opóźnienia w ustaleniu wysokości kosztów utrzymania urządzeń wodnych i podziału opłat partycypacyjnych
	Ochrona przed niedoborem wody i powodzią	Zwiększenie retencji wód w zlewniach	Wdrażanie postanowień aktualizacji „Programu małej retencji wodnej w województwie dolnośląskim”	zadanie monitorowane: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, właściciele i zarządcy gruntów	brak aktualizacji programu
			Utrzymanie i poprawa stanu obiektów osłony przeciwpowodziowej	Utrzymanie i poprawa stanu technicznego wszystkich urządzeń i budowli służącym zapewnieniu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	zadanie monitorowane: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
		Budowa i remont dróg dojazdowych do obiektów osłon przeciwpowodziowych		zadanie monitorowane: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	niedobór środków finansowych

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

			Monitoring stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych	zadanie monitorowane: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	brak	
Zapewnienie wody w odpowiedniej ilości i jakości	Zaopatrzenie ludności w wodę dobrej jakości		Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody	zadanie gminy	niedobór środków finansowych	
			Prowadzenie monitoringu wody przeznaczonej do spożycia	zadanie monitorowane: Państwowa Powiatowa Inspekcja Sanitarna	brak	
Ograniczenie zużycia wody	Oszczędne gospodarowanie wodami		Ograniczenie zużycia wody na cele gospodarcze (rolnictwo, produkcja, przemysł)	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze	brak możliwości technologicznych	
			Ograniczenie zużycia wody w gospodarstwach domowych	zadanie monitorowane: gospodarstwa domowe	brak edukacji	
		Edukacja w zakresie potrzeb oszczędzania wody			zadanie gminy	niedobór środków finansowych,
					zadanie monitorowane: ośrodki edukacji, szkoły, media, organizacje pozarządowe	brak edukacji

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

	Ochrona wód i gleb przed zanieczyszczeniem ściekami	Budowa i modernizacji sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków	Dalsza sanitacja terenów wiejskich i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach o rozproszonej zabudowie	zadanie gminy	niedobór środków finansowych
Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowych z urządzeniami podczyszczającymi			zadanie gminy	niedobór środków finansowych	
Poprawa technologii oczyszczania ścieków i ponoszenie sprawności oczyszczalni (wprowadzenie BAT)			zadanie monitorowane: operatorzy oczyszczalni	niedobór środków finansowych	
Monitoring postępowania z nieczystościami płynnymi		Aktualizacja rejestrów zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni	zadanie gminy	brak wywiązywania się z obowiązków właścicieli nieruchomości poprzez zgłoszenie montażu urządzenia	

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

			Kontrola umów i częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz sprawności funkcjonowania przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieskanalizowanych	zadanie gminy	brak kontroli
--	--	--	--	---------------	---------------

Ochrona powietrza i odnawialne źródła energii	Poprawa jakości powietrza	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Instalowanie i modernizowanie urządzeń redukujących emisję zanieczyszczeń do powietrza m.in. stosowanie odpylania	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze	niedobór środków finansowych
			Zmiana technologii i surowców w zakładach produkcyjnych na mniej emisyjne	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze	wzrost kosztów produkcji
			Budowa sieci ciepłowniczej	zadanie monitorowane: przedsiębiorstwa ciepłownicze	niedobór środków finansowych
			Rozbudowa sieci gazowej	zadanie monitorowane: operatorzy systemów dystrybucyjnych	zbyt mała opłacalność inwestycji

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

			Wymiana indywidualnych źródeł ciepła opalanych drewnem i węglem na mniej emisyjne lub na odnawialne źródła energii	zadanie monitorowane: właściciele i zarządcy budynków	niedobór środków finansowych
			Rozwój transportu niskoemisyjnego – wymiana floty autobusów na niskoemisyjnej	zadanie monitorowane: zarządcy transportu zbiorowego	niedobór środków finansowych
			Wprowadzenie obowiązku zakupu odpowiedniej jakości paliw w ramach udzielania gminnej pomocy społecznej	zadanie gminy	brak odpowiednich programów
			Odstąpienie od spalania w ogrodach odpadów zielonych tj. gałęzie, liście i trawy – zorganizowanie odbierania przez gminy odpadów zielonych	zadanie gminy	niska świadomość społeczna
				zadanie monitorowane: gminna straż lub policja	
			Realizacja przyjętego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	zadanie gminy	niska świadomość społeczna; niedobór środków finansowych
				zadanie monitorowane: przedsiębiorcy	

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Doskonalenie systemu planowania i monitoringu	Edukacja społeczeństwa w zakresie: wpływie jakości paliw, spalania odpadów oraz palenie w kominkach na zdrowie człowieka	zadanie gminy zadanie monitorowane: Centrum Edukacji Ekologicznej, firmy doradcze, WFOŚiGW, PZDR w edukacji rolników	odstąpienie od realizacji zadania
	Realizacja zapisów Programu Ochrony Powietrza dla strefy dolnośląskiej	zadanie gminy zadanie monitorowane: zarząd województwa, WIOŚ, mieszkańcy	niska świadomość społeczna zapisów programu
	Przyjęcie Planów Gospodarki Niskoemisyjnej oraz Programów Ograniczania Niskiej emisji przez gminy	zadanie gminy	brak wytycznych do przygotowania PONE oraz prowadzenia inwentaryzacji źródeł niskiej emisji
	Systematyczna kontrola właściwej eksploatacji instalacji powodujących emisję do powietrza	zadanie monitorowane: WIOŚ, starostwa w zakresie wydanych zezwoleń, właściciele instalacji	brak odpowiedniej liczby inspektorów kontrolujących, aby mogli prowadzić systematyczne kontrole
	Tworzenie mechanizmów kontrolowania instalacji spalania paliw	zadanie gminy poprzez kontrole straży gminnej zadanie monitorowane: właściciele nieruchomości, służby kominiarskie	niska świadomość społeczna, niechęć do kontroli
	Prowadzenie monitoringu jakości powietrza atmosferycznego	zadanie monitorowane: WIOŚ	

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

			Edukacja o mechanizmach finansowania na inwestycje służące poprawie jakości powietrza	zadanie gminy zadanie monitorowane: organizacje pozarządowe, WFOŚiGW, firmy doradcze, PZDR dla rolników	niedobór środków finansowych
			Promowanie zachowań proekologicznych tj.: korzystanie ze ścieżek rowerowych, odstąpienie od spalania odpadów zielonych i odpadów z tworzyw sztucznych w piecach, zakup paliw sprawdzonej jakości, stosowanie biopaliw, naprawa urządzeń zamiast zakup nowych itp.	zadanie gminy zadanie monitorowane: szkoły, organizacje pozarządowe, ośrodki edukacyjne	niedobór środków finansowych
		Zwiększenie efektywności energetycznej	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez termomodernizację, energooszczędne urządzenia i oświetlenie, wysokosprawne kotły grzewcze	zadanie monitorowane: właściciele nieruchomości,	niedobór środków finansowych
			Rozwój energooszczędnych technologii w gospodarce	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze	niedobór środków finansowych

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

			Budowa nowoczesnych sieci ciepłowniczych (eliminacja strat ciepła na sieci)	zadanie monitorowane: ciepłownie	niedobór środków finansowych
			Budowa energooszczędnych systemów oświetlenia dróg i oznakowania drogowego	zadanie własne na drogach gminnych zadanie monitorowane: zarządcy dróg	niedobór środków finansowych
			Promocja i rozwój usług w zakresie gospodarowania energią ESCO	zadanie monitorowane: zarząd województwa, firmy doradztwa energetycznego	niedobór środków finansowych
	Ograniczenie zagrożeń i adaptacja do zmian klimatu	Zrównoważony rozwój energetyczny	Realizacja założeń do planów lub programów zaopatrzenia gmin w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	zadanie gminy	niedobór środków finansowych
Powiązanie planów zagospodarowania przestrzennego z planami energetycznymi			zadanie gminy	bariera prawna, brak poszanowania dla prawa lokalnego	
			zadanie monitorowane: zarząd województwa		
			Wycofanie ze stosowania SZWO i FGC	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze, WIOŚ	niska świadomość społeczna

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

			Wyznaczenie kierunków adaptacji do zmian klimatu na poziomie regionalnym i lokalnym	zadanie gminy	niedobór środków finansowych
				zadanie monitorowane: Sejmik Województwa	
			Adaptacja rolnictwa, leśnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacja)	zadanie monitorowane: ARiMR, LP, PZDR, rolnicy, rybacy, przedsiębiorcy	niedobór środków finansowych, niska świadomość społeczna
			Edukacja w zakresie zmian klimatu i mitygacja	zadanie gminy	niedobór środków finansowych
				zadanie monitorowane: ośrodki edukacyjne, PZDR, organizacje pozarządowe	

Hałas	Utrzymanie klimatu akustycznego zgodnie z obowiązującymi normami	Ograniczanie hałasu	Prowadzenie monitoringu hałasu	zadanie monitorowane: WIOŚ, GDDKiA	niedobór środków finansow.
			Ograniczanie hałasu komunikacyjnego przez zastosowanie rozwiązań tj.: budowa obwodnic miast, poprawna stanu nawierzchni dróg, zapewnienie płynności ruchu, stosowanie barier dźwiękochłonnych w miejscach uciążliwych akustycznie.	zadanie gminy	niedobór środków finansow.
				zadanie monitorowane: GDDKiA, starostwo powiatowe	

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

			Wprowadzenie ograniczeń emisji hałasu na obszarach i akwenach cennych przyrodniczo	zadanie monitorowane: starostwo powiatowe	bariery społeczne
			Budowa ścieżek rowerowych pomiędzy miejscowościami i w mieście	zadanie gminy zadanie monitorowane: starostwo powiatowe	niedobór środków finansow.

Promieniowanie elektromagnetyczne	Utrzymanie poziomu pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych	Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych	Uwzględnianie zagrożenia promieniowania elektromagnetycznego w planach zagospodarowania przestrzennego	zadanie gminy zadanie monitorowane: zarząd województwa	bariery prawne
			Prowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych oraz dokonywanie oceny narażenia społeczeństwa na czynniki ponadnormatywne	zadanie monitorowane: WIOŚ, podmioty zobowiązane do prowadzenia pomiarów	niedobór środków finansow.

Gospodarka odpadami	Oddzielenie wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego gminy
	Zwiększenie udziału odzysku odpadów w tym recyklingu i przygotowania do ponownego użycia
	Rozwój selektywnego systemu zbierania odpadów, w tym odpadów zielonych i niebezpiecznych

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

	Ograniczenie składowania odpadów
--	----------------------------------

Odnawialne źródła energii	Wzrost wykorzystania OZE	Wzrost wykorzystania OZE	Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych tj.: krajobraz, trasy migracji ptaków, trasy migracji ryb na tarło itp.	zadanie gminy	brak właściwych zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego
				zadanie monitorowane: firma doradztwa energetycznego, ośrodki edukacyjne, PZDR w edukacji rolników	
			Gotowość proceduralna i rozliczeniowa dla dostawców OZE z mikroinstalacji	zadanie monitorowane: operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych	brak
			Gotowość infrastruktury do przyłączenia jednostek wytwarzania OZE	zadanie monitorowane: operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych	niedobór środków finansowych
Rozwój biogazowni rolniczych	zadanie monitorowane: przedsiębiorcy i rolnicy	niedobór środków finansowych, problem z biomasą stanowiącą wkład			
Rozwój energetyki producenckiej / mikroinstalacji	zadanie gminy	niedobór środków finansowych			
	zadanie monitorowane: właściciele nieruchomości				

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

			Rozwój instalacji wykorzystujących biomasę z upraw energetycznych (z wykluczeniem współspalania z węglem lub stosowanie biomasy leśnej)	zadanie monitorowane: właściciele kotłowni, ciepłownie	brak biomasy energetycznej w sąsiedztwie
			Realizacja koncepcji OZE dla woj. dolnośląskiego do 2020	zadanie gminy	niska świadomość zapisów koncepcji
				zadanie monitorowane: przedsiębiorcy	

8. Plan operacyjny

8.1. Wprowadzenie

Podstawą dla planu operacyjnego na lata 2018-2025, tj. konkretnych przedsięwzięć mających priorytet w skali gminy, są cele średniookresowe wskazane w poprzednich rozdziałach dotyczących poszczególnych komponentów środowiska oraz polityka finansowa gminy, gdyż to ona w głównej mierze decyduje o zasadności oraz sposobie realizacji danego zadania.

Podczas wyznaczania zadań inwestycyjnych kierowano się potrzebami wynikającymi z konieczności poprawy jakości środowiska na omawianym obszarze, informacjami otrzymanymi w drodze ankietyzacji, a także zamierzeniami strategicznymi gminy Lipka.

Lista przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach 2018–2025 została przedstawiona w poniższych tabelach. Ważnym jest, aby podkreślić, iż zaproponowana lista przedsięwzięć nie blokuje możliwości realizacji innych, charakteryzujących się mniejszym jednostkowym efektem. Oznacza to możliwość realizacji przedsięwzięć nie wskazanych w poniższej tabeli, ale mieszczących się w ramach wyznaczonych celów średniookresowych.

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Tabela 22. Lista zadań własnych i koordynowanych przeznaczonych do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2018-2025.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł] *	Źródło finansowania ⁹
Cel średniookresowy: Opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu zarządzania środowiskowego na terenie gminy Lipka					
1.1.	Sporządzenie raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska.	2019; 2021	Gmina Lipka	zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne
1.2	Opracowanie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska.	2021	Gmina Lipka	zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne
Cel średniookresowy: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Lipka					
2.1	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie szkodliwości spalania odpadów oraz węgla o słabej kaloryczności i wysokiej zawartości siarki w przydomowych	2018 – 2025	Gmina Lipka	zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne, środki zewnętrzne

⁹ Przez „środki własne” należy rozumieć środki własne jednostki odpowiedzialnej za realizację zadania.

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

	kotłowniach.				
2.2	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych.	2018 - 2025	Gmina Lipka, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy zajmujący się zbiórką odpadów komunalnych	zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne, środki zewnętrzne
2.3	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie odnawialnych źródeł energii.	2018 – 2025	Gmina Lipka	zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne, środki zewnętrzne
2.4	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie ochrony przyrody.	2018 – 2025	Gmina Lipka, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Lasy Państwowe	zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne, środki zewnętrzne
Cel średniookresowy: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Lipka – zadania koordynowane					
2.5	Prowadzenie szkoleń z zakresu dobrych praktyk rolniczych oraz upraw ekologicznych.	2018 – 2025	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	koszt zależny od ilości przeprowadzonych szkoleń	środki własne, środki zewnętrzne

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

2.6	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie racjonalnej gospodarki nawozami.	2018 – 2025	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Wielkopolski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	zależne od potrzeb	środki własne, środki zewnętrzne
Cel średniokresowy: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków					
Cel średniokresowy: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków – zadania koordynowane					
3.1	Prowadzenie rejestru zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR).	2018 – 2025	Wojewódzka Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu	w ramach działań statutowych	środki własne
Cel średniokresowy: Ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu na terenie gminy Lipka					
4.1.	Utrzymanie i urządzenie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków.	2018 – 2025	Gmina Lipka	zależne od potrzeb, zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne
4.2.	Promocja walorów	2018 – 2025	Gmina Lipka	zgodnie z uchwałą	środki własne

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

	przyrodniczych gminy.			budżetową	
4.3.	Uwzględnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.	2018 – 2025	Gmina Lipka	zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne
Cel średniookresowy: Ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu na terenie gminy Lipka – zadania koordynowane					
4.4.	Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystywania zasobów i składników przyrody.	2018 – 2025	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu	w ramach działań statutowych	środki własne
4.5.	Bieżące utrzymanie zieleni przydrożnej – wskazuje się konieczność przemyślanych i zrównoważonych działań w tym zakresie,	2018 – 2025	Administratorzy dróg	zależne od potrzeb	środki własne

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

	ukierunkowanych na potrzebę ochrony alei przydrożnych, jeżeli ich stan zdrowotny na to pozwala oraz stosowania tylko niezbędnych i przemysłanych działań pielęgnacyjnych.				
Cel średniokresowy: Ochrona lasów i utrzymanie odpowiedniego poziomu lesistości na terenie gminy Lipka – zadania koordynowane					
5.1.	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych.	2018 – 2025	Właściciele prywatni	brak danych	właściciele gruntów
5.2	Realizacja zadań wynikających z planów urządzania lasów.	2018 – 2025	Zarządcy lasów stanowiących własność Skarbu Państwa	zależne od potrzeb	środki własne
5.3	Realizacja Krajowego Planu Zwiększenia Lesistości na terenie gminy Lipka	2018 – 2025	Zarządcy lasów, w tym lasów stanowiących własność Skarbu Państwa	koszt realizacji zadania zależny od zakresu realizowanych zalesień	środki własne
Cel średniokresowy: Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów					

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

6.1.	Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk śmieci.	2018 – 2025	Gmina Lipka	zależne od potrzeb	środki własne
6.2.	Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie i regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie.	2018 – 2025	Gmina Lipka	zależne od potrzeb	środki własne
6.3.	Składanie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi do Marszałka Województwa Wielkopolskiego (rokrocznie).	2018 – 2025	Gmina Lipka	zależne od potrzeb	środki własne
6.4.	Przeprowadzenie analizy stanu gospodarki odpadami, w celu	2018 – 2025	Gmina Lipka	zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

	weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi (rokrocznie).				
6.5.	Realizacja „Kompleksowego Regionalnego Programu Gospodarki Odpadami”.	2018 - 2025	Gmina Lipka	zależne od potrzeb	środki własne
Cel średniookresowy: Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów – zadania koordynowane					
6.6.	Gospodarowanie odpadami w postaci wyrobów zawierających azbest.	2018 – 2032	Gmina Lipka, właściciele prywatni, zarządcy nieruchomości	zależne od liczby wniosków	środki własne, środki zewnętrzne
Cel średniookresowy: Dążenie do osiągnięcia właściwych standardów wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakości poprzez ich ochronę					
7.1.	Utrzymanie sieci wodociągowej	2018 – 2025	Gmina Lipka	zależne od potrzeb	środki własne, środki zewnętrzne
7.2.	Utrzymanie sieci kanalizacji sanitarnej	2018 – 2025	Gmina Lipka	zależne od potrzeb	środki własne, środki zewnętrzne

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

7.3.	Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych.	2018 – 2025	Gmina Lipka	w ramach działań statutowych	środki własne
7.4.	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (głównie na terenach zabudowy rozproszonej i obszarach trudnych do skanalizowania, gdzie jest to prawnie dozwolone).	2018 – 2025	Gmina Lipka, Przedsiębiorcy, Właściciele prywatni	zależne od potrzeb	środki własne, środki zewnętrzne
Cel średniookresowy: Dążenie do osiągnięcia właściwych standardów wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakości poprzez ich ochronę – zadania koordynowane					
7.5.	Bieżąca konserwacja i utrzymanie cieków wodnych.	2018 – 2025	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	w ramach działań statutowych	środki własne
7.6.	Monitorowanie cieków wodnych.	2018 – 2025	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	w ramach działań statutowych	środki własne
7.7.	Konserwacja rowów	2018 – 2025	właściciele gruntów,	zależne od potrzeb	środki własne

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

	melioracyjnych.		Gmina Lipka, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie		
Cel średniookresowy: Spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez sukcesywną redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie gminy Lipka					
8.1.	Opracowanie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, paliwa gazowe i energię elektryczną oraz w razie konieczności opracowanie planu.	2018	Gmina Lipka	zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne
8.2.	Wyeliminowanie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi poprzez kontrole gospodarstw domowych przez upoważnionych pracowników Urzędu gminy oraz funkcjonariuszy Policji.	2018 – 2025	Gmina Lipka, Policja	w ramach działań statutowych, zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

8.3.	Stwarzanie warunków dla rozwoju ruchu rowerowego.	2018 – 2025	Gmina Lipka	zależne od potrzeb, zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne, środki zewnętrzne
8.3.	Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach.	2018 – 2025	Gmina Lipka, Policja	w ramach działań statutowych, zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne
Cel średniookresowy: Spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez sukcesywną redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie gminy Lipka – zadania koordynowane					
8.4	Realizacja zapisów Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej na terenie gminy Lipka	2018 – 2025	Gmina Lipka oraz inne jednostki realizujące, wyznaczone w POP	zależne od potrzeb	środki własne, środki zewnętrzne
Cel średniookresowy: Poprawa klimatu akustycznego na terenie gminy Lipka					
9.1	Preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów przemysłowych.	2018 – 2025	Gmina Lipka	zależne od potrzeb, zgodnie z uchwałą budżetową	środki własne
Cel średniookresowy: Poprawa klimatu akustycznego na terenie gminy Lipka – zadania koordynowane					
9.2.	Kontrola emisji hałasu do środowiska z	2018 – 2025	Wojewódzki Inspektorat Ochrony	w ramach działań statutowych	środki własne

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

	obiektów działalności gospodarczej.		Środowiska w Poznaniu		
9.3.	Kontrolowanie oraz eliminowanie technologii i urządzeń przekraczających wartości normatywne w transporcie i przemyśle.	2018 – 2025	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu	w ramach działań statutowych	środki własne
9.4.	Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających emisji hałasu do środowiska.	2018 – 2025	GDDKiA, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Powiatowy Zarząd Dróg w Złotowie, Gmina Lipka	koszt realizacji zadania zależny od rodzaju i wielkości inwestycji	środki własne
Cel średniokresowy: Kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska na terenie gminy Lipka					
10.1	Ograniczanie powstawania źródeł pól elektromagnetycznych na terenach gęstej zabudowy mieszkaniowej na	2018 – 2025	Gmina Lipka	koszt w ramach opracowania przyszłych MPZP	środki własne

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

	etapie planowania przestrzennego				
Cel średniookresowy: Kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska na terenie gminy Lipka – zadania koordynowane					
10.2	Kontrola obecnych i potencjalnych źródeł promieniowania elektromagn.	2018 – 2025	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu	w ramach działań statutowych	środki własne
10.3	Utrzymanie poziomów elektromagnetycznego o promieniowania poniżej dopuszczalnego lub co najwyżej na poziomie dopuszczalnym.	2018 – 2025	Przedsiębiorcy	zależne od potrzeb	środki własne
10.4	Prowadzenie ewidencji źródeł promieniowania elektromagn.	2018 – 2025	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Urząd Komunikacji Elektronicznej	w ramach działań statutowych	środki własne
Cel średniookresowy: Ochrona gleb przed degradacją oraz rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych na terenie gminy Lipka					
Cel średniookresowy: Ochrona gleb przed degradacją oraz rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych na terenie gminy Lipka – zadania koordynowane					

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

11.1	Prowadzenie monitoringu jakości gleb.	2018 – 2025	Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	koszt realizacji zadań w ramach działań statutowych	środki własne
-------------	---------------------------------------	-------------	---	---	---------------

* prognozowane nakłady finansowe na realizację zadań są wartością szacunkową i mogą ulec zmianie w trakcie ich realizacji

9. Uwarunkowania finansowe

9.1. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

9.1.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Budżety dwóch pierwszych funduszy są tworzone głównie z:

- opłat za korzystanie ze środowiska¹⁰ – wszelkie firmy, które korzystają z zasobów naturalnych środowiska poprzez m.in. zużywanie wody, zanieczyszczając powietrze atmosferyczne czy wytwarzając odpady płacą za to zgodnie ze stawkami wyznaczanymi przez Ministra Ochrony Środowiska. Każda firma otrzymuje pozwolenie na korzystanie z określonej ilości tych zasobów.
- kar za przekroczenie dopuszczalnych norm - płacą je firmy, które korzystają z większych ilości zasobów środowiska niż im na to zezwolono oraz wszystkie inne instytucje nie przestrzegające wymogów ochrony środowiska.

---

¹⁰ Opłaty za korzystanie ze środowiska określa Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz.U. z 16 listopada 2015 roku, poz. 1875)

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą Politykę Ekologiczną Państwa poprzez finansowanie inwestycji w ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w obszarach ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska. Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

- ochrona powietrza;
- ochrona wód i gospodarka wodna;
- ochrona powierzchni ziemi;
- ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo;
- geologia i górnictwo;
- edukacja ekologiczna;
- Państwowy Monitoring Środowiska;
- programy międzydziedzinowe;
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska;
- ekspertyzy i prace badawcze.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja, czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki).
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia).
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu to samodzielna instytucja finansowa, powołana do wspierania przedsięwzięć w dziedzinie ekologii.

Przedmiotem działania WFOŚiGW jest wspieranie oraz dofinansowywanie działalności służącej ochronie środowiska i gospodarki wodnej, które odbywa się zgodnie z kierunkami strategii na szczeblu krajowym oraz celami środowiskowymi wynikającymi ze strategii zrównoważonego rozwoju województwa Wielkopolskiego.

Ze względu na wieloletnie doświadczenie w finansowaniu ochrony środowiska Funduszowi zostały przydzielone zadania związane z obsługą na terenie województwa Wielkopolskiego środków unijnych przeznaczonych na ten obszar.

Realizacja zadań statutowych WFOŚiGW odbywa się zgodnie z corocznie uchwalanym planem pracy. Wsparcie finansowe realizowane jest poprzez udzielanie pożyczek i dotacji na zadania realizowane w następujących komponentach środowiska:

- ochrona wód,
- ochrona atmosfery,
- gospodarka wodna,
- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona przyrody,
- monitoring środowiska,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- edukacja ekologiczna.

Szczegółowe informacje na temat działalności WFOŚiGW w Poznaniu można znaleźć na stronie internetowej funduszu: <http://www.wfosgw.poznan.pl> lub pod numerem telefonu oddziału w Poznaniu: 61 845 62 00

9.1.2. Fundusze Unii Europejskiej

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ)¹¹

Projekt Umowy Partnerstwa, który wyznacza główne kierunki wsparcia z Funduszy Europejskich w perspektywie finansowej 2014-2020, zakłada realizację krajowego programu operacyjnego dotyczącego m.in. gospodarki niskoemisyjnej, przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, ochrony środowiska, transportu i bezpieczeństwa energetycznego. Środki unijne z programu przeznaczone będą w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia czy dziedzictwa kulturowego. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, podobnie jak jego poprzednik na lata 2007-2013, będzie wspierać głównie rozwój infrastruktury technicznej kraju, co w efekcie przyczyni się do zrównoważonego rozwoju gospodarki oraz zwiększenia jej konkurencyjności.

Główny cel Programu

Celem nadrzędnym omawianego Programu będzie wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, przyjaznej środowisku, a także sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Wyznaczony cel główny wynika z jednego z priorytetów strategii Europa 2020, którym jest zrównoważony rozwój. Oznacza on budowanie silnej, stabilnej i konkurencyjnej gospodarki, która sprawnie i efektywnie korzysta z dostępnych zasobów. Nacisk na wsparcie gospodarki skutecznie korzystającej z dostępnych zasobów, sprzyjającej środowisku i jednocześnie bardziej konkurencyjnej ekonomicznie, prowadzić będzie do zachowania spójności i równowagi pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki. Opisany program będzie skutecznie realizował założenia unijnej strategii.

Beneficjenci

Najważniejszymi beneficjentami POIiŚ 2014-2020 będą podmioty publiczne (w tym jednostki samorządu terytorialnego).

Źródła finansowania

W przypadku POIiŚ 2014-2020 wyróżniamy dwa źródła finansowania: Fundusz Spójności (FS), którego głównym celem jest wspieranie rozwoju europejskich sieci

---

¹¹ źródło i na podstawie: www.pois.gov.pl

transportowych oraz ochrony środowiska w krajach UE oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Priorytety POiŚ

PRIORYTET I (FS) – 1263 mln euro

Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej:

- produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE), np. budowa, rozbudowa farm wiatrowych, instalacji na biomasę bądź biogaz,
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji, np. budowa sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia.

Instytucja pośrednicząca – MINISTERSTWO GOSPODARKI.

PRIORYTET II (FS) – 3458 mln euro

Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- rozwój infrastruktury środowiskowej (np. oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna oraz wodociągowa, instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym do ich termicznego przetwarzania),
- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, poprawa jakości środowiska wiejskiego (np. redukcja zanieczyszczenia powietrza i rekultywacja terenów zdegradowanych),
- dostosowanie do zmian klimatu, np. zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi, projekty z zakresu małej retencji oraz systemy zarządzania klęskami żywiołowymi.

Instytucja pośrednicząca – MINISTERSTWO ŚRODOWISKA.

PRIORYTET III (FS) – 14 688 mln euro

Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej:

- rozwój drogowej i kolejowej infrastruktury w sieci TEN-T, połączeń kolejowych poza tą siecią oraz w aglomeracjach,
- niskoemisyjny transport miejski, transport śródlądowy, morski i intermodalny,
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym.

Instytucja pośrednicząca – MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU.

PRIORYTET IV (EFRR) – 2905 mln euro

Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej:

- poprawa przepustowości infrastruktury drogowej (w tym obwodnice, trasy wylotowe).

Instytucja pośrednicząca – MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU.

PRIORYTET V (EFRR) – 642 mln euro

Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego:

- rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej, np. budowa sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego lub energii elektrycznej.

Instytucja pośrednicząca – MINISTERSTWO GOSPODARKI.

PRIORYTET VI (EFRR) – 400 mln euro

Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego:

- inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, czy też szkół artystycznych.

Instytucja pośrednicząca – MINISTERSTWO KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO.

PRIORYTET VII (EFRR) – 500 mln euro

Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia:

- wsparcie infrastruktury szpitali ponadregionalnych i współpracujących z nimi jednostek diagnostycznych w zakresie chorób „aktywności zawodowej” i opieki nad matką i dzieckiem,
- wsparcie infrastruktury systemu państwowego ratownictwa medycznego, np. wsparcie szpitalnych oddziałów ratunkowych, lotnisk, lądowisk i baz lotniczego pogotowia ratunkowego.

PRIORYTET VIII (FS)- 300 mln euro Pomoc techniczna:

pomoc techniczna dla instytucji realizujących program oraz największych beneficjentów.

Regionalny Program Operacyjny

Celem nadrzędnym RPO dla województwa Wielkopolskiego będzie długofalowy, inteligentny i zrównoważony rozwój oraz wzrost jakości życia mieszkańców województwa Wielkopolskiego poprzez wykorzystanie i wzmocnienie potencjałów regionu, a także skoncentrowane niwelowanie barier rozwojowych.

Program składa się z dwunastu osi priorytetowych. Za sprawą Regionalnego Programu Województwa Wielkopolskiego 2014-2020 gospodarka regionu ma być bardziej konkurencyjna. Dlatego najwięcej pieniędzy będzie przeznaczonych na wsparcie przedsiębiorczości, projekty innowacyjne, łączące sferę biznesu oraz nauki. Prawie połowa pieniędzy z programu skierowana będzie do przedsiębiorstw, w szczególności tych małych i średnich.

10. Monitoring i analiza SWOT

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Zarządzanie programem to sukcesywna realizacja następujących zadań:

1) Wdrożenie programu i jego realizacja, a w szczególności:

- koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji,
- bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów,
- raporty na temat wykonania programu,

2) Edukacja ekologiczna:

- utworzenie systemu edukacji ekologicznej,
- udostępnienie informacji o stanie środowiska,
- publikacja informacji o stanie środowiska.

Poniżej przedstawiona została analiza SWOT, która jest metodą znajdowania mocnych i słabych stron podczas realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025.

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Tabela 23. Analiza SWOT

Poważne awarie	
mocne strony czynniki wewnętrzne	słabe strony czynniki wewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • brak zakładów przemysłowych, które mogłyby być źródłem awarii • współpraca służb ratowniczych w przeciwdziałaniu poważnym awariom (straż pożarna, policja) 	<ul style="list-style-type: none"> • system zarządzania kryzysowego niewystarczająco przygotowany na poważne awarie, katastrofy i klęski żywiołowe
szanse czynniki zewnętrzne	zagrożenia czynniki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • stopniowa redukcja zagrożenia wypadkowego i pożarowego poprzez remonty i modernizacja budynków oraz dróg 	<ul style="list-style-type: none"> • ryzyko wypadków drogowych związane ze złym stanem niektórych dróg oraz natężeniem ruchu
Zasoby przyrodnicze i ochrona lasów	
mocne strony czynniki wewnętrzne	słabe strony czynniki wewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • unikalne walory środowiska przyrodniczego • występowanie chronionych prawnie form ochrony przyrody – Specjalny Obszar Ochronny Natura 2000 i Rezerwat Wrzosowiska • występowanie gatunków roślin i zwierząt objętych prawną ochroną • wysoka lesistość gminy 33% 	<ul style="list-style-type: none"> • brak wystarczającej ilości ścieżek rowerowych • zły stan niektórych obiektów zabytkowych
szanse czynniki zewnętrzne	zagrożenia czynniki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • korzystne położenie geograficzne • rozwijająca się świadomość ekologiczna społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> • niewykorzystany potencjał do uprawiania turystyki

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Gleby	
mocne strony czynniki wewnętrzne	słabe strony czynniki wewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> gleby dobrej jakości 	<ul style="list-style-type: none"> niska opłacalność gospodarstw rolnych
szanse czynniki zewnętrzne	zagrożenia czynniki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> rozwijająca się na terenie gminy turystyka 	<ul style="list-style-type: none"> niska świadomość ekologiczna rolników
Wody	
mocne strony czynniki wewnętrzne	słabe strony czynniki wewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> wystarczająca ilość wód podziemnych na terenie gminy wody podziemne dobrej jakości utworzone mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MPR) 	<ul style="list-style-type: none"> infrastruktura melioracyjna w słabym stanie zanieczyszczenia spoza gminy niekorzystnie wpływające na stan wód
szanse czynniki zewnętrzne	zagrożenia czynniki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> korzystne zmiany prawne w Prawie Wodnym 	<ul style="list-style-type: none"> niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań rozwoju gospodarki na środowisko w przyszłości możliwy brak wód podziemnych służących do nawadniania
Ochrona powietrza	
mocne strony czynniki wewnętrzne	słabe strony czynniki wewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> niewielka ilość źródeł emitujących zanieczyszczenia do powietrza na terenie gminy korzystne warunki dla rozwoju i wykorzystania OZE planowana rozbudowa sieci gazowej i wymiana źródeł ciepła na bardziej sprzyjające środowisku naturalnemu 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost stężenia pyłów i zanieczyszczeń gazowych w okresie zimowym problemy przy finansowaniu OZE brak wystarczającej ilości tras rowerowych zbyt mała ilość inwestycji drogowych

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

szanse czynniki zewnętrzne	zagrożenia czynniki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • dotacje unijne na rozwój odnawialnych źródeł energii • rozwój technologii • regulacje krajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości powietrza 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba pojazdów na terenie gminy • niska świadomość ekologiczna mieszkańców gminy • brak zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji
Hałas	
mocne strony czynniki wewnętrzne	słabe strony czynniki wewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • część dróg przebiegających przez gminę w dobrym stanie technicznym • kontrola zakładów przemysłowych pod względem emisji hałasu • inwestycje w infrastrukturę drogową 	<ul style="list-style-type: none"> • brak aktualnych pomiarów hałasu na terenie gminy • brak ekranów wygłuszających przy drogach
szanse czynniki zewnętrzne	zagrożenia czynniki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość rozwoju turystyki i rekreacji dzięki dogodnemu dojazdowi 	<ul style="list-style-type: none"> • transport kopalin i surowców skalnych, wzmożony transport drewna • wzrastająca liczba pojazdów na terenie gminy
Promieniowanie elektromagnetyczne	
mocne strony czynniki wewnętrzne	słabe strony czynniki wewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • brak przekroczeń norm promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak rozwiązań prawnych chroniących mieszkańców gminy przed promieniowaniem elektromagnetycznym
szanse czynniki zewnętrzne	zagrożenia czynniki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • bieżący monitoring promieniowania prowadzony przez WIOŚ 	<ul style="list-style-type: none"> • możliwość powstania instalacji emitującej promieniowanie elektromagnetyczne w dowolnej lokalizacji

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Gospodarka odpadami	
mocne strony czynniki wewnętrzne	słabe strony czynniki wewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie Programów Usuwania Azbestu • finansowanie usuwania azbestu ze środków Gminy i WFOŚiGW 	<ul style="list-style-type: none"> • niska świadomość ekologiczna mieszkańców gminy w obszarze gospodarki odpadami
szanse czynniki zewnętrzne	zagrożenia czynniki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój systemu gospodarki odpadami • PSZOK w trakcie budowy 	
Gospodarka wodno-ściekowa	
mocne strony czynniki wewnętrzne	słabe strony czynniki wewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • bieżący monitoring wody pitnej • dobrze rozwinięta sieć wodociągowa 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająco rozwinięta sieć kanalizacji
szanse czynniki zewnętrzne	zagrożenia czynniki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> • środki unijne z przeznaczeniem na rozwój infrastruktury wodno-ściekowej • przepisy krajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań rozwoju gospodarki na środowisko • brak środków finansowych na rozwój infrastruktury

10.1. Działania polityki ochrony środowiska

Realizacja celów długookresowych wymaga podjęcia działań, które muszą być zgodne z zasadami zawartymi w stosownych ustawach. Działania będące elementem zarządzania środowiskiem można sklasyfikować w następujące grupy:

1. Działanie prawne – grupa działań mająca na celu respektowanie odpowiednich dyrektyw i decyzji pozwalających na kształtowanie środowiska wg zamysłu władz. Do grupy tej należą systemy wydawania pozwoleń (wprowadzanie do środowiska ścieków, gazów, pyłów, odpadów) decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz koncesji.
2. Działania finansowe – polegają głównie na systemie pobierania opłat za korzystanie ze środowiska naturalnego (emisje zanieczyszczeń, składowanie odpadów itp.). Do tej grupy działań należy doliczyć także system kar przewidziany za przekroczenie określonych limitów w pozwoleniach i koncesjach.
3. Działania społeczne – polegają na współpracy i partnerstwie w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska. Sprowadzają się one do dwóch zasadniczych aspektów: edukacji ekologicznej oraz budowy powiązań samorząd-społeczeństwo. Wiąże się to z udostępnieniem i publikacją informacji o środowisku co jest obowiązkiem władz samorządowych wynikającym z Prawa Ochrony Środowiska.
4. Działania strukturalne – polegają na formułowaniu i wdrażaniu polityk ekologicznych. Mowa tu głównie o tworzeniu strategii, programów wdrożeniowych oraz wprowadzaniu narzędzi wspomagających system zarządzania środowiskiem.

Wymienione wyżej sposoby realizacji pozwalają prowadzić działania z zakresu ochrony środowiska przyczyniając się do osiągnięcia celów nie tylko lokalnych, ale i szczebla wojewódzkiego oraz krajowego. Są to działania umożliwiające wprowadzenie przepisów, egzekwowanie ich oraz pozyskiwanie funduszy na działania ograniczające wpływ degradacji środowiska związanej z działalnością człowieka.

Działania strukturalne to również opracowanie programu ochrony środowiska oraz jego aktualizacji. Przedstawia on stan środowiska oraz główne cele i zadania umożliwiające jego poprawę. Działania mające na celu poprawę stanu środowiska zawarte w Programie to odpowiednie kombinacje działań prawnych, finansowych i strukturalnych.

10.2. Kontrola oraz dokumentacja realizacji programu

Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska zakłada sporządzenie raportów z realizacji programu co dwa lata i przedstawienie go Radzie gminy. Cały Program aktualizowany powinien być co cztery lata uwzględniając rozbieżności oraz wprowadzając nowe zadania i cele.

Ocena realizacji programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,
- analiza porównawcza,
- aktualizacja.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym programie zaleca się dokonywanie analizy realizacji zadań Programu z uwzględnieniem mierników zestawionych w poniższej tabeli.

Tabela 24. Lista zadań własnych i koordynowanych przeznaczonych do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2018-2025.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
EDUKACJA EKOLOGICZNA		
1.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych	godz./rok
2.	Procent liczby mieszkańców objętych działaniami edukacji ekologicznej	%
OCHRONA PRZYRODY		
1.	Liczba form ochrony przyrody	szt.
OCHRONA LASÓW		
1.	Lesistość gminy	%
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI		

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

1.	Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych	ha
2.	Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych i przywróconych do stanu właściwego	ha
OCHRONA WÓD		
1.	Klasa jakości wód powierzchniowych	*I-V
2.	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	km
3.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km
4.	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	szt.
5.	Liczba przyłączy wodociągowych	szt.
6.	Ilość ścieków dostarczonych do oczyszczalni 1. siecią kanalizacyjną 2. wozami asenizacyjnymi	m ³ /rok
7.	Liczba mieszkańców korzystająca z sieci wodociągowej	Ilość osób
8.	Liczba mieszkańców korzystająca z kanalizacji sanitarnej	Ilość osób
POWIETRZE		
1.	Klasa jakości powietrza według oceny rocznej: Pył PM10, SO ₂ , NO ₂ , Pb, O ₃ , CO, Benzen, B(a)P, As, Cd, Ni	Klasa jakości powietrza
GOSPODARKA ODPADAMI		
1.	Masa odpadów komunalnych zebranych i odebranych – ogółem	Mg
2.	Masa odpadów komunalnych zebranych i odebranych w formie zmieszanej	Mg
3.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych i odebranych w formie	%

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

zmieszanej		
4.	Masa odpadów komunalnych zebranych i odebranych selektywnie	Mg
5.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych i odebranych selektywnie	%
6.	Masa odpadów poddanych odzyskowi	Mg
7.	Odsetek masy odpadów poddanych odzyskowi	%
8.	Masa odpadów komunalnych poddanych składowaniu bez przetwarzania	Mg
9.	Odsetek masy odpadów komunalnych poddanych składowaniu bez przetworzenia	%
10.	Odsetek mieszkańców gminy objętych zorganizowanym systemem zbierania i odbierania odpadów komunalnych	%
11.	Odsetek mieszkańców gminy objętych zorganizowanym systemem selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych	%

11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Cel opracowania

Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym dokumencie, opracowanie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Opracowanie jakim jest Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów.

Podczas tworzenia opracowania, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

Zakres opracowania

Sporządzony Program zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla Program Ochrony Środowiska, a dowódów jego osiągnięcia dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (co 2 lata). Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej, z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego i stanu docelowego umożliwiając tym samym identyfikację potrzeb w tym zakresie. Identyfikacja potrzeb Gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych i regulacji prawnych Unii Europejskiej, polega na sformułowaniu celów średniookresowych (do 2025 roku) oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie gminy Lipka do roku 2025.

Charakterystyka gminy Lipka

Gmina Lipka położona jest w północno-wschodniej części Powiatu złotowskiego na Pojezierzu Krajeńskim i graniczy:

- od południa z gminą Zakrzewo
- od zachodu z gminą Złotów i Okonek

- od północy z województwem pomorskim – powiat człuchowski
- od wschodu z województwem kujawsko-pomorskim – powiat sępoleński.

Gmina Lipka jest gminą wiejską i zajmuje 11,5% powierzchni Powiatu Złotowskiego.

Najbardziej urozmaicona i atrakcyjna krajobrazowo jest zachodnia część gminy. Najwyższym punktem w gminie o rzędnej 168,1 m n.p.m. (Kiełpin - Jary) jest teren wysoczyzny morenowej, spiętrzony pagórkami moreny czołowej, pocięty rynnami jeziornymi i odpływami wód polodowcowych. Wysoczyzna morenowa opada stromo na północy ku rzece Debrzyńce. Gmina posiada znikomą ilość jezior.

Ochrona zasobów naturalnych i aktualny stan środowiska

W niniejszym opracowaniu opisano zasoby naturalne i stan środowiska na terenie gminy Lipka. Wyznaczono w tym zakresie następujące kategorie:

- Lasy (uwzględniające stan aktualny lasów, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń);
- Obszary cenne przyrodniczo (uwzględniające stan aktualny obszarów przyrodniczych, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń);
- Powierzchnię ziemi i surowce naturalne (uwzględniającą stan aktualny powierzchni ziemi i surowców naturalnych, identyfikującą zagrożenia i źródła zanieczyszczeń);
- Wody (uwzględniające stan aktualny wód powierzchniowych i podziemnych, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska wodnego);
- Ochrona powierzchni ziemi (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska glebowego);
- Ochrona powietrza (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczenia powietrza);
- Ochrona przyrody (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia dla występujących na terenie gminy form ochrony przyrody);
- Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia wynikające z promieniowania elektromagnetycznego);
- Ochrona przed hałasem (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska nadmiernym hałasem).

Cele i strategia ich realizacji

W niniejszym Programie zestawiono cele wynikające z dokumentów wyższego szczebla. Na ich podstawie wyznaczono cele i strategię ich realizacji na poziomie gminnym. Narzędziem pomocniczym w realizacji założonych celów są zadania przedstawione w rozdziale 7. Program operacyjny. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami gminnymi oraz obowiązującym prawem lokalnym.

Analiza uwarunkowań finansowych gminy

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych. W tym celu w rozdziale 8. Uwarunkowania finansowe przedstawiono potencjalne źródła finansowania wyznaczonych zadań.

Wdrażanie i monitoring programu

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Z tego powodu w rozdziale 9. Wdrażanie i monitoring sformułowano zasady zarządzania środowiskiem, które stanowią podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

12. Spis tabel

Tabela 1. Zużycie wody w gminie Lipka.....	14
Tabela 2. Cel średniookresowy do roku 2025 – opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu zarządzania środowiskowego	34
Tabela 3. Cel średniookresowy do roku 2025 - podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	39
Tabela 4. Cel średniookresowy do roku 2025 - ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	41
Tabela 6. Cel średniookresowy do roku 2025 - ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu.....	47
Tabela 7. Struktura lasów gminy Lipka w roku 2017.....	48
Tabela 8. Cel średniookresowy do roku 2025 - ochrona lasów i utrzymanie odpowiedniego poziomu lesistości	49
Tabela 9. Cel średniookresowy do roku 2025 - ochrona gleb przed degradacją oraz rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	51
Tabela 10. Cel średniookresowy do roku 2025 - dążenie do osiągnięcia właściwych standardów wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakości poprzez ich ochronę	55
Tabela 11. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza	56
Tabela 12. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza	58
Tabela 13. Pomiary jakości powietrza dla stacji Piła ul. Kusocińskiego	59
Tabela 14. Cel średniookresowy do roku 2025 - spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez sukcesywną redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza	61
Tabela 15. Wyniki pomiarów hałasu na terenie powiatu złotowskiego na drodze krajowej nr 11 w roku 2010.....	62
Tabela 16. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu	64
Tabela 17. Cel średniookresowy do roku 2025 - ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców	66
Tabela 18. Cel średniookresowy do roku 2025 - kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska	69
Tabela 19. Cel średniookresowy do roku 2025 - racjonalna gospodarka odpadami na terenie gminy Lipka.....	75
Tabela 20. Cel średniookresowy do roku 2025 – rozwój OZE na terenie gminy Lipka	82
Tabela 21. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	83
Tabela 22. Lista zadań własnych i koordynowanych przeznaczonych do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2018-2025.....	104
Tabela 23. Analiza SWOT.....	124
Tabela 24. Lista zadań własnych i koordynowanych przeznaczonych do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2018-2025.....	129

13. Spis rysunków

Rysunek 1. Mapa gminy Lipka	8
Rysunek 2. Położenie gminy Lipka w powiecie złotowskim.....	8

**Program Ochrony Środowiska dla gminy Lipka na lata 2018-2021
z perspektywą na lata 2022-2025**

Rysunek 3. Pomniki przyrody na terenie gminy Lipka	43
Rysunek 5. Obszary siedliskowe Natura 2000 na terenie gminy Lipka	46
Rysunek 6. Strefy energetyczne warunków wiatrowych	78
Rysunek 7. Zasoby geotermalne Polski	79
Rysunek 8. Średni czas usłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski	80

14. Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Droga wojewódzka nr 188	16
Zdjęcie 2. Droga powiatowa relacji Łąkie - Lipka	16